

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaalinete õpetamine põhikoolis

Nele Tamson

GEIKIRJANDUSE SOBIVUS KIRJANDUSÕPETUSES ALATES 8. KLASSIST
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Janek Kraavi

Läbiv pealkiri: Geikirjanduse sobivus põhikoolis

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Janek Kraavi (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsekomisjoni esimees: Pille Villems (MA)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2015

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade.....	6
1.1. Geikirjanduse taust	6
1.2. Geikirjandus Eestis	7
1.3. Geikirjandus ja kirjandusõpetus	8
2. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	10
3. Metoodika.....	10
3.1. Valim.....	10
3.2. Mõõtevahendid.....	10
3.3. Protseduur.....	11
4. Tulemused	12
4.1. Narratiiv.....	12
4.2. Teemad	16
4.2.1. Perekond.....	16
4.2.2. Reisimine.....	18
4.2.3. Seks	19
4.3. Subkultuursed märgid ja sümbolid.....	22
4.3.1. Riided	22
4.3.2. Klubid ja peod	23
4.3.3. Muusika ja filmid	23
4.3.4. Ahistav ruum	24
5. Teemavaldkondadega kõrvutamine ja arutelu.....	26
Kokkuvõte	29
Summary	30
Autorsuse kinnitus.....	31

Kasutatud kirjandus 32

LISA 1.

LISA 2.

Sissejuhatus

Geikirjandus on kirjandusžanr, mille ilminguid leiab juba maailma vanimast eeposest „Gilgameš“, kus on nähtud romantilisi tundeid kahe mehe vahel. Samuti on tähelepanu juhitud Piiblile, kus Joonatani ja Taaveti suhetes on märgatud homoseksuaalseid motiive (Woods, 2007, lk 897; Hamburger, 2009, lk 1–8). Kõige üldisemalt on geikirjanduse näol tegemist kirjanduse alaliigiga, mis avab ja tutvustab geisubkultuuri. Koolikirjanduses eraldi geikirjandusele kohta pole. On leitud erinevaid põhjuseid, miks eelistatakse seda vältida, näiteks arvatakse, et tegemist on üksnes seksuaalseid teemasid sisaldava kirjandusega (Flores, 2014). Ometi on antud kirjandusel positiivne mõju mitmes erinevas aspektis. Geikirjandus arendab empaatiavõimet ning aitab inimestel mõista erinevaid probleeme, millega homoseksuaalsed inimesed igapäevaselt kokku puutuvad (Huges-Hassell, Overberg & Harris, 2013).

Põhikooli riiklikus õppekavas pole ühtegi autorit või teost, mis oleks geidiskursusega seotud. Samuti ei ole keele ja kirjanduse ainekava teemavaldkondade alapunktides otseselt midagi seksuaalvähemustest räägitud, kuigi välja on toodud põhjalik nimekiri erinevatest teemadest, mis peaksid valitud teostes esindatud olema (PRÕK). Gümnaasiumi programm pakub mõned nimed ja teosed, mida saab geitemaatika valguses vaadata, kuid mille käsitlemisel on rõhuasetus siiski kuskil mujal. Eesti autoritest võib esile tuua Tõnu Õnnepalu, kelle loomingut nimetatakse riiklikus õppekavas eesti nüüdiskirjanduseks ning Karl Ristikivi, keda vaadeldakse kui 20. sajandi prosaist. Maailmakirjandusest mahub gümnaasiumi õppekavva Oscar Wilde ning tema mitmetähenduslik romaan „Dorian Gray portree“ (GRÕK).

Siiski võib geitemaatikat pidada kohaseks teemavaldkonnaks juba põhikoolis, sest 8. klassi inimeseõpetuses on juttu seksuaalsusest ja seksuaalsest orientatsioonist ning homoseksuaalsus on õpikutes teemana leitav (Kiive, Kõiv, Kull & Part, 2012, lk 65-66; Ruutsoo et al., 2013, lk 92), mis tähendab, et seda peetakse antud vanuseastmes sobilikuks. Geikirjanduse kasutamine kirjandusõpetuses oleks seega kui ainetevaheline lõiming, mille käigus inimeseõpetus annab baastadmised ja ilukirjandus laiendab neid. Lisaks pole väheoluline, et geikirjandus toob kirjandustundidesse mitmekülgset tekstimaterjali, mida peab oluliseks ka ainekava.

Eelnevast lähtuvalt on töö eesmärgiks välja selgitada geikirjanduse spetsiifika ja hinnata selle kaudu geikirjanduse sobivust kirjandusõpetuses alates 8. klassist. Eesmärgi saavutamiseks on esitatud kolm uurimisküsimust, millele vastused saadakse viie geiromaani tekste analüüsides ning saadud tulemusi põhikooli keele ja kirjanduse ainekavas olevate teemavaldkondadega kõrvutades.

Töö on jaotatud viieks peatükiks, millest esimene keskendub geikirjanduse mõiste avamisel, toob mõningaid žanrinäiteid ning tutvustab kooli ja geikirjanduse suhet. Teises peatükis esitatakse töö eesmärk ning uurimisküsimused. Kolmas peatükk annab ülevaate metoodikast. Neljas peatükk koondab analüüsitulemusi ja jaguneb omakorda kolmeks suuremaks alapeatükiks. Viiendas peatükis arutletakse saadud tulemuste ja teemavaldkondade omavahelise sobivuse üle.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Geikirjanduse taust

Homoseksuaalsete suhete kujutamist on täheldatud juba väga varajastes tekstides. Kõige tugevamalt avalduvad tunded, kui kõrval olev isik elust mingil põhjusel lahkub. Aaron Hamburger (2009, lk 1-8) toob näite Piiblist, kus lugejal on keeruline mitte märgata Taaveti ja Joonatani suhetes homoseksuaalseid nüansse, kui mehed on sunnitud kumbki omad teed minema. Piibli kõrval on välja toodud veel tuntud eepos „Gilgameš“, mida Hasso Krull (2011) on ümber jutustanud ning arutlenud, et tänapäeva kontekstis võib peategelast nimetada homoseksuaaliks. Geitemaatika olemasolu „Gilgamešis“ kinnitab ka Gregory Woods (2007, lk 897), kes lisab, et tegemist pole ainukese eepilise värsteosega, mis antud teemat sisaldab, samamoodi leiab seda vanakreeka eeposest „Ilias“.

Paulina Palmer (1992, lk 4) ja Hugh Stevens (2011, lk 1–13) on mõlemad jõudnud järeldusele, et geikirjutised on problemaatiline kategooria, sest pole üheselt mõistetav, mida peetakse silmas, kui neist räägitakse. Mõlemad uurijad on jaganud geikirjanduse kolme erinevasse rühma: kirjandus, mille on loonud ennast avalikult geiks tunnistav autor; kirjandus, mille sihtgrupiks on geilugeja; kirjandus, mille tegelased on geid.

Lähtuvalt tekstide tuumast jaotas Reed Woodhouse (1998, lk 1–14) geikirjanduse nelja temaatilisse kategooriasse: kapi kirjandus (*closet literature*), eel-geto kirjandus (*proto-ghetto*), transgressiivne kirjandus (*transgressive fiction*), assimileeruv kirjandus (*assimilative fiction*). Kapi kirjandus kõneleb homoseksuaalsusest kui hirmsast tegelikkusest, mida iseloomustavad seksuaalsed vajadused ja häbi, säärast pilti kujutab näiteks James Baldwini „Giovanni tuba“ („Giovanni’s Room“, 1956). Eel-geto kirjanduse puhul on esmalt oluline mõiste *getokirjandus*, mida Woodhouse (1998, lk 1–2) pidas gei autorilt gei lugejale suunatud kirjanduseks. Kui getokirjandus peegeldab grupiidentiteeti, siis eel-geto kirjandus keskendub ühele indiviidile. Eel-geto kirjanduse üheks silmapaistvamaks tekstiks on peetud Christopher Isherwoodi teost „Üksik mees“ (A Single Man, 1964). Transgressiivset kirjandust iseloomustavad hirm, eraldatus või emotsionaalne tuimus, mida kohtab Dennis Cooperi novellides „Lähemale“ (Closer, 1989), „Kepsutus“ (Frisk, 1991) ja „Proovi“ (Try, 1994). Assimilatiivne kirjandus näitab geisid keset harilikku igapäevast elu ja tavalisi väärtuseid nagu pere ja monogaamne armastus. Assimilatiivse geikirjanduse suuna esindajaks on David Leavitt novellidega „Kurgede kadunud keel“ (The Lost Language of Cranes, 1986) ja „Võrdne kiindumus“ (Equal Affections, 1989).

Ühe konkreetsema definitsioonini on jõudnud Woods (2007, lk 896), kes piiritleb geikirjandust kui sõnaloomingut, mis väljendab, kirjeldab või mõnel muul viisil esitab erinevaid meestevahelisi suhteid nagu tugev sõprus, armastus, erootiline iha või omavahelised seksuaalsuhted. Veel kokkuvõtlikumalt on geikirjandus ilukirjanduse vorm, mille vähemalt üheks teemaks on homoseksuaalsus (Stanton, 1995, lk 518).

1.2. Geikirjandus Eestis

Eestis geikirjanduse ainelist materjali napib. Homoseksuaalsust on vaadeldud erinevatest sotsiaalsetest vaatepunktidest, kuid ilukirjandust on seni vähe uuritud. Rohkem on esile tõusnud Tõnu Õnnepalu/Emil Tode ja Karl Ristikivi, kelle teostest on kriitikud geitemaatikat välja toonud. Delaney Michael Skerrett (2006) on Emil Tode „Piiririigi“ puhul märkinud, et selles kujutatakse ekstreemset geide elu Prantsusmaal ning teisalt naeruvääristatakse läänelikke arusaamu geiks olemisest. Lisaks on uuritud erinevaid Õnnepalu/Tode teoseid ning vaadatud neid paralleelselt queer-teooria käsitlustega (Oolep, 2007). Ristikivi on nimetatud „klosetikirjanikuks“, kes oma seksuaalseid eelistusi ei avalikusta, kuid tema naisekujutused ja naiivsed heteroseksuaalsete suhete käsitlused vihjavad homoseksuaalsusele (Dickens, 2004). Detailsemalt on homoseksuaalseid motiive Karl Ristikivi loomingus uuritud 2009. aastal bakalaureusetöö raames (Liiva, 2009).

Eesti kirjandus alustab geitemaatika kujutamist vaid üksikute motiivide kaudu, mis alati pole selgelt mõistetavad (Kaldmaa, 2010, lk 130). Kui vanemas kirjanduses on meestevahelisi suhteid leitud eepostest, siis eestlaste „Kalevipoeg“ sama tendentsi ei esinda. Eestis on ära märgitud Kristjan Jaak Petersoni luule. Nii mõneski luuletuses on Peterson nimetanud Alot ja mõningal juhul koos omadussõnaga *armas* (Kaldmaa, 2010, lk 134).

Eesti geikirjanduse konkreetse alguspunkti märkimine on keeruline ja arvamused lähevad lahku. Eric Dickensi (2004) sõnul on Emil Tode Eestis homode vabastaja, sest enne teda ei julgetud sõna „homo“ isegi välja öelda. Ühtlasi peetakse just tema teost „Piiririik“ Eesti esimeseks geiromaaniks (Kaldmaa, 2010, lk 136). Täielikku üksmeelt esimese geiteose osas ei ole siiski leitud. Näiteks on paigutatud geikirjanduse süüd tunduvalt hilisemasse, 2004. aastasse, mil ilmus Caspar Treesi „Sergo“, mis tituleeriti sarnaselt Õnnepalu „Piiririigiga“ esimeseks geiteoseks (Sulbi, 2005; Kess, 2004). Sama tehti mõned aastat hiljem ilmunud Ivar Silla raamatuga „Tantsiv linn“ (Valme, 2008).

Jürgen Rooste (2008) on avaldanud arvamust, et geitemaatika pole ilukirjanduses nüüdseks enam midagi uut, kuid siiski ei nimetata Eestis sageli selgete geimotiividega teoseid

üldse geiromaaniideks. Näiteks Ivar Silla raamatu puhul on seda liigitatud hoopis klubiromaaniks, sest suur osa tegevusest leiab aset klubides (Märka, 2007), samuti on Jan Beltráni „La mala vida ehk neetud elu“ puhul peetud kõige olulisemaks Rosa lugu (Rakke, 2009), mitte kahe geitegelase oma, kuigi raamatus on kõiki kolme tegelast võrdväärselt kujutatud.

1.3. Geikirjandus ja kirjandusõpetus

Läbi ilukirjanduse avaneb inimestele äärmiselt rikkalik valik erinevatest teemadest, ideedest ja mõistetest (Org, 2011a). Näiteks aitab sõjaromaan saada aimu sõjaolukorrast ja sõdurite läbielamistest ning teisalt pakub ülevaadet ajaloost. Seega pole tegemist üksnes lugemiselamusega, vaid mitme õppeaine põiminguna, mida kõike on võimalik kätte saada ühest raamatust. Kuna geikirjandus mitmekesistab inimkogemust samamoodi nagu ülejäänud ilukirjandus, siis peaks see mahtuma õppekavasse võrdselt koos klassikutega nagu Shakespeare või Twain (Walling, 2003). Vaatamata sellele on suurem osa koolikirjandusest heteronormatiivne ja homoseksuaalsed teemad vaikitakse maha, mis tingib homoseksuaalse identiteedi nähtamatuks muutumise (Sanders & Mathis, 2013). Gabriel Flores (2014) on leidnud, et lahendus sellele oleks multikultuursem õppekava ning Vicky Greenbaumi (1994) sõnul aitaks balanseeritum heteroseksuaalsuse ja homoseksuaalsuse kujutamine kaasa rikkalikuma tekstimaailma edasi andmisele. Eesti koolis homoseksuaalse identiteedi täielikust nähtamatuks muutumisest kõneleda ei saa, sest homoseksuaalsusest räägitakse 8. klassi inimeseõpetuses, millest võib järeldada, et teema on piisavalt eakohane ka kirjandustundides käsitlemiseks.

Kirjanduse õppeaine seostub paljudel mõistega *kohustuslik kirjandus* kuigi riiklikust õppekavast ei leia nimekirja teostest, mida ilmtingimata peab käsitlema. Õppekava annab ainult soovitusliku loendi, mis pole ammendav, sest õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilaste eelistuste ja kultuurilis-rahvusliku eripäraga (PRÕK). Valikut aitavad teha õppekavas loetletud teemavaldkonnad (Lisa 1), mis peaksid raamatutes esindatud olema. Teemavaldkondi on seitse: väärtused ja kõlblus; kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; mängiv inimene; keskkond ja jätkusuutlik areng; kodanikuühiskond ja rahvussuhted; teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Iga valdkonna juurde kuulub põhjalik märksõnade loend, mis aitab seda avada (PRÕK).

Andrus Org (2011b) on kirjutanud, et koolis ei saa tulemuslikult õpetada, kui ei arvestata tekstimaailma mitmekesisust, ning et oluline on muutustega kaasa minna. Kuigi aastakümneid

käsitletud teos tundub kindel valik, siis õpilaste jaoks paistavad sealsed probleemid ja tegelased kauged ja võõrad, mistõttu võib lugejatel teose vastu huvi kaduda. Õpilastel ei tohiks tekkida arusaam, et kirjandus koosnebki ainult sellistest autoritest nagu Koidula, Liiv ja Tammsaare. Seega on tähtis õpilastele pakkuda läbi teoste nende enda aegruumi (Org, 2011c).

Geitemaatika on samuti tänapäeval aktuaalne ja tuli Eestis eriti päevakorda seoses kooseluseadusega. Lisaks on alates 20. sajandi lõpust järjest jõulisemalt hakatud kujutama geitegelasi- ja teemasid televisioonis. Algselt näidati homoseksuaale peamiselt humoorikas võtmes. Nii alustas näiteks Ellen DeGeneres situatsioonikomöödiaga „Ellen“ (1994–1998) ning samal sajandil alustas komöödiasari „Will ja Grace“ (Will & Grace, 1998–2006) (Peters, 2011). Praegu on valik tunduvalt laiem. Geisid võib endiselt kohata komöödiaseriaalides nagu näiteks „Moodne perekond“ (Modern Family, 2009), kuid lisandunud on tõsisemad teemad ja tegelased. Draamažanri esindajaks on näiteks „Otsin“ (Looking, 2014).

Kuigi seksuaalvähemustega võivad noored kokku puutuda erinevate meediakanalite kaudu, siis kirjandusõpetuses jääb antud teema kõrvale. Töö autorile pole teadaolevalt Eestis geikirjandust kooli kontekstis uuritud, mistõttu pole teada täpseid põhjuseid, miks geikirjandus kirjandustundides kõrvale jäetakse. Vastavat teemat on uuritud väljaspool Eestit ja leitud, et peamiseks põhjuseks on murelikud ja kriitilised lapsevanemad. Vanemate arvates on geiteemaline kirjandus üles ehitatud üksnes seksile ja seetõttu tuleks klassis arutlused seksist ning teiseks usutakse, et see propageerib homoseksuaalust ning mõjutab nii laste seksuaalset orientatsiooni (Flores, 2014).

Lastevanemate kriitikale on vastukaaluks nimetatud mitmeid omadusi, mis geikirjanduse kasuks kõnelevad. Näiteks aitab positiivne representatsioon kirjanduses ja meedias leevendada negatiivset suhtumist geidesse ning olla teiste inimeste osas aksepteerivam ja tolerantsem (Flores, 2014). April Sanders ja Janelle Mathis (2012) on toonud välja, et kirjandus mängib väga olulist rolli identiteedi loomisel ja seetõttu peaksid kirjanduslikud kogemused olema mitmekülgsed, sest nii areneb empaatiavõime ning lugejal on võimalik mõista raskuseid ja segadust, millega paljud homoseksuaalsed inimesed kokku puutuvad (Huges-Hassell, Overberg & Harris, 2013).

Eestiski on põhikooli riikliku õppekava keele ja kirjanduse ainekavas kirjas, et just mitmekülge tekstivaliku kaudu kujuneb lugemis- ja analüüsikogemus ning avardub maailmapilt. Samuti õpitakse kirjanduse kaudu väärtustama erinevaid ideid ja kujutamisi viise, tekib mõistmine seisukohtade paljususest ning ollakse sallivamad nii teistsuguste inimeste kui ka erinevate arusaamade suhtes.

2. Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada geikirjanduse spetsiifika ning selle kaudu hinnata geikirjanduse sobivust kirjandustundides käsitlemiseks alates 8. klassist. Selleks esitati kolm uurimisküsimust:

- 1) Kuidas on geikirjanduse narratiiv üles ehitatud?
- 2) Millised on geikirjanduses esinevad teemad?
- 3) Milline on geikirjanduse märgi- ja sümbolimaailm?

3. Metoodika

3.1. Valim

Valimi moodustamisel on töö autor lähtunud oma isiklikust huvist antud kirjandussuuna vastu. Samuti on töö autor varasemalt osade valitud teostega kokku puutunud seminaritöö raames. Valimi moodustavad viis geiromaani. Valimi hulga kitsendamiseks on valitud teosed, mille autor on Eesti päritolu ning mille ilmumise aeg jääb 21. sajandisse. Uuritud teosed on:

- 1) Caspar Trees „Sergo“ (2004)
- 2) Ivar Sild „Tantsiv linn“ (2007)
- 3) Jan Beltrán „La mala vida ehk neetud elu“ (2009)
- 4) Krister Kivi „Üksteist“ (2011)
- 5) Marek Kahro „Päikseta paradiis“ (2012)

3.2. Mõõtevahendid

Antud uurimistöö eesmärk on geikirjanduse spetsiifika kaudu hinnata selle sobivust kirjandustundides käsitlemiseks alates 8. klassist. Selleks on uuritud viit geikirjandusse kuuluvat ilukirjanduslikku teost ja nende sisu. Tekstide sisu uurides on rõhku on pandud kolmele erinevale valdkonnale:

- 1) Narratiiv
- 2) Teemad
- 3) Subkultuursed märgid ja sümbolid

Teemad ning subkultuursed märgid ja sümbolid on koondatud ning välja toodud need, mis esinesid mitmes analüüsitavas raamatus. Saadud tulemused on seotud kirjanduskriitikaga ning lisades on välja toodud täpsed tekstikatked raamatutest (Lisa 2.).

3.3. Protseduur

Teoste analüüsimine toimus 2015. aasta jaanuari- ja veebruarikuu jooksul. Kõik viis teost on põhjalikult läbi loetud kolmel korral, et pöörata tähelepanu vajalikule uuritavale valdkonnale. Esimese lugemiskorra ajal olid vaatluse all teemad, mille käigus tehti vajalikud märkmed, et selgitada välja teostes esinenud põhilised teemad. Teises lugemisvoorus pöörati rõhku kõikvõimalikele sümbolitele ja märkidele, mida raamatutest oli võimalik leida. Kolmanda lugemise käigus vaadeldi üldist teose narratiivi. Pärast märkmete kogumist koondati sarnasuse alusel teemad ning sümbolid ja subkultuursete märgid, mis esinesid mitmes loetud teoses.

4. Tulemused

4.1. Narratiiv

Märt Väljataga (2008) on öelnud, et narratiiv imiteerib tegelikku elu ning seega aitab arusaam loo olemusest inimestel maailma paremini mõista. Lugude kaudu tulevad esile tegelaste tunded, huvid, suhtumine (Lindström, 2000). Kuigi geinarratiivi on peetud ainult ühe teema ümber keerlevaks (Flores, 2014), siis tekste uurides selgus, et need on mitme erineva rõhuasetusega. Geilugu võib edasi anda näiteks läbi armastus- või arenguloo, teisalt võib keskenduda geide elude spetsiifilisematele külgedele nagu kapist välja tulek või üldine geikultuur.

Üks levinud geinarratiividest kõneleb armastusest. Harjumuspäraselt on romantilise loo keskmes mees ja naine. Tüüpiliselt nad armuvad, abielluvad ja loovad perekonna (Stevens, 2011, lk 1–13). Seetõttu on paljud romantilise kirjanduse teosed õnneliku lõpuga ja sama taotlevad samasooliste suhteid kujutavad armastusromaanid. Romantilise kirjanduse autorid lähtuvad tihti soolistest stereotüüpidest, mille järgi eksisteerivad kangelaslikud ja mehised mehed ning õrnad ja emotsionaalsed naised. Homoseksuaalide suhete avalikumaks muutumisega hakkas kirjandusse ilmuma lisaks tavapärasele kujutusviisile romantiline suhe naise ja naise või mehe ja mehe vahel. Geidest kõnelev romantiline kirjandus ei kuulu kindlasti kõrgema kirjanduse alla, ent on nagu heterosuhetel põhinev romantiline kirjandus, mis pakub meelelahutust, võimet reaalsusest põgeneda ja annab lootust, et tõeline armastus suudab kõike võita (Gianoulis, s.a.). Uuritud teostes on kõikides armastust kujutatud, kuid igaühes erinevalt.

Kahe noormehe vahel kulgeva armastusloo toob lugejateni Caspar Treesi „Sergo“ (2004). Kuigi autor on raamatu tiitellehel märkinud, et teos on seiklusromaan sugemetega armastuslugu, siis on selle seikluslikkuses kaheldud (Sulbi, 2005). Kui midagi esile tuua, siis just armastust. Tegemist on armastuslooga, mis Kessi (2004) sõnul algab kassi kombel ümber pudru käimisega. Lugu hakkab arenema Soomes, kus Markus ja Sergio suusareisil kohtuvad. Sergio äratav Markusel huvi ning nii hakkab ta erinevate märkide põhjal tegema järeldusi, milline on Sergio seksuaalne orientatsioon (Trees, 2004, lk 36, 45, 47). Viimaks pihtib Sergio Markusele, et on homo (Trees, 2004, lk 53). Edasi liigub teos nagu romantilisele draamafilmile omane – leitakse teineteist, siis juhtub Sergoga õnnetus, millest ta tuleb eluga välja, et taaskord Markusega koos õnnelik olla. Raamatu lõpuni see õnn ei kesta, sest Sergio satub autoõnnetusse ja sureb.

Kui Caspar Trees kirjeldab kahe inimese vahelist armastust, kus romantilised tunded on vastastikused, siis Marek Karho „Päikseta paradisi“ samasugust pilti ei esita. Peategelase Gerdi puhul on tegemist ühepoolse armastusega, mis hukutab, ent teisest küljest jällegi päästab. Gert hoiab oma tunded saladuses ja nii muutub armastus Miku vastu kinnisideeks ja elu mõtteks. Kui Mikk otsustab omaette kolida, variseb terve Gerdi elu kokku ja kaotab mõtte ning Gert soovib surra. Pärast luhtunud enesetapakatset liigub Gert oma eluga edasi ning mõistab, et peab armastuse leidmiseks ja eluga edasi minemiseks Mikust lahti laskma.

Uuritud teostest pole Gert ainukene, kes ühe inimese külge klammerdub. Palju ei erine Kahro raamatu peategelasest Jan Beltráni romaani „La mala vida ehk neetud elu“ Antonio, kes on valmis tegema kõik, et oma ihaldatud Federico läheduses olla. Antonio otsustab Federicole kättemaksuks abielluda naisega ja loodab, et nii suudab ta mehe armukadedaks muuta. Plaan aga ei tööta ja Federicot Antonio abiellumine ei kõiguta. Antonio ei saa oma tahtmist, vaid piinleb õnnetus abielus kuni abikaasa mehe lõpuks tapab.

Ühepoolset armastust leiab ka Kivi raamatus „Üksteist“, kus tegelased *sina* ja *mina* on mõlemad armunud, aga nende tunnetele vastatakse väga leigelt. Minategelase kaaslane A leiab, et miks armastada, kui niisama ka olla võib (Kivi, 2010, lk 85) ja sinategelase armastatu N-i tunded on pigem sõbralikku laadi. Nii *sina* kui *mina* elavad oma kaaslaste külmust väga tugevalt üle, sest nad kardavad üksi jääda (Kivi, 2010, lk 174). Samamoodi ei taha üksi olla „La mala vida ehk neetud elu“ Kristian, kes lõpuks leiab, et talle on määratud elu ilma armastuseta (Beltrán, 2009, lk 295), kuigi varjatult see siiski tuleb ligi ja seda läbi Rosa ja Marc'i. „Tantsiva linna“ peategelaste tee armastuseni on pikk, aga õnnelik.

Armastusloo kõrval on geikirjanduse narratiivis kesksel kohal niinimetatud kapist väljatulek lugu (*coming-out story*). Kapist välja tulemise pääsemine geikirjandusse on mõistetav, sest mängib olulist rolli geide seksuaalsuse ja soolise identiteedi arengus (Clarke, Ellis, Peel & Riggs, 2010, lk 153–154; Jüristo, 2007, lk 38). Tegemist on mitmeastmelise protsessiga, mille põhilised elemendid on arusaam homoseksuaalsetest tunnetest, homoseksuaalsuse avastamine või uurimine, homoseksuaalse identiteedi omaks võtmine ja homoseksuaalse identiteedi sobitamine enda üldise minaga. Suurt osa mängib ümbritsev keskkond ja sotsiaalse toe olemasolu (Clarke et al., 2010, lk 165).

Eesti geikirjanduses jääb *coming-out story* pigem tagaplaanile, mida tõestab seegi, et viie analüüsitud teose puhul polnud ükski keskendunud ainult kapist välja tulemise kirjeldamisele. Kõige selgemalt on see välja toodud Ivar Silla raamatus „Tantsiv linn“ (2007), kus filoloogiatudeng Jaanus oma seksuaalsust avastab. Mõningal määral võib kapist välja tuleku

protsessile omaseid märke näha Kahro raamatuski, kuid see teemaliin ei joonistu eriti täpselt välja ja jääb teiste teemade kõrval varju. Ilukirjanduse kõrval ei maksa mainimata jätta meediat, sest Eestis on nii mõnedki mõjukad kapist välja tuleku lood jõudnud ajakirjandusse läbi avaliku elu tegelaste isiklike lugude. Pikemad ja põhjalikumad lood on kirjutanud Krister Kivi (2010) ja Risto Kübar (2014), kes kirjeldavad geiks olemise raskusi ja jõuavad otsapidi välja homofoobiani. Risto Kübar (2014) juhib oma ilukirjanduslikus võtmes kirjutatud sõnavõtus tähelepanu, kuidas homoseksuaalsust ei saa kuidagi ühiskonnast ära kaotada ning on vale üksnes enda vaateid ja mõtteid õigeks pidada.

„Tantsiv linn“ pakub *coming-out story* kõrval teistki narratiivi. Teos tervikuna on sissevaade geisubkultuuri- ja kogukonda (Postimees, 2008). Suurem osa tegevusest toimub koos sõpruskonnaga öösel mõnes klubis tantsides, imetlust otsides või iseennast näidates. Kuna geiringkondades toimuvast annab raamat üpris detailse ülevaade, siis on seda nimetatud oluliseks oma aega ja ruumi talletavaks kroonikaks (Rooste, 2008). Ivar Silla subkultuurset kujutuslaadi on ka kritiseeritud, sest see jätab mulje nagu huvituskid geid üksnes riietest ja kellegi karilejooksnud suhete üle arutamisest (Sild, 2007, lk 20), mille tõttu Mele Pesti (2008) sõnul jääb geidest stereotüüpne ja pealiskaudne mulje.

Neljas loo jutustamise viis keskendub tegelaste elu erinevatele etappidel ja sellega kaasnevatele muutustele. Arenguromaan on lugu peategelase teekonnast, mille käigus ta muutub naiivsest arukaks, idealistist realistiks, ebaküpselt küpseks ja võib sisaldada füüsilist poolt, mille käigus lapsest saab täiskasvanu. Üles kasvamise protsessi ei ole alati kirjeldatud positiivsest vaatenurgast, vaid sisaldab tihti valu ja kannatusi. Vaatamata sellele, kas narratiiv on rõõmus või süng, saab peategelane juurde suure hulga erinevaid kogemusi, mis aitavad tal distantseeruda lapselikkusest ja tõugata teda täiskasvanu ellu.

Kõige selgemalt arenguloole omaste joontega on Jan Beltráni romaan „La mala vida ehk neetud elu“, kus lugu saab alguse 20. sajandi kinnistest ühiskondadest ja jõuab 21. sajandi vabasse maailma. Antoniot kujundab Mehhikos tugev katoliiklus, mille reeglitest ta pidevalt üle astub, ent loodab, et jumal andestab talle kõik halva. Eestlane Kristian kasvab üles Nõukogude Liidus, kus valitseb ühetaolisus (Beltrán, 2009, lk 23) ja kus paljud teod võivad viia vanglasse (Beltrán, 2009, lk, 23, 36). Rosa seevastu näeb oma silmaga Franco režiimi mõjusid (Beltrán, 2009, lk 17-18). Autor ise on öelnud, et teost saab vaadelda kui arenguromaan (Kononenko, 2009) ja liikumine suletust avatusse on üks arengu märke. Teiseks on teoses märgatav vanuseline liikumine, iga tegelase lugu saab alguse erinevas vanuses: Antonio lugu alustatakse, kui poiss on viieaastane (Beltrán, 2009, lk 12), Kristian on

viieteistaastane (Beltrán , 2009, lk 22) ja Rosa on kuueaastane (Beltrán , 2009, lk 17).

Tegelastel on unistused, mille järele nad püüdlevad, ent elu areneb kõigil teistmoodi. Antonio pime usk, et Jumal andestab talle kõik halva, lõpeb mehe surmaga. Kristiani vabaduse-, armastuse- ja rahaotsingud lõppevad iseenda leidmisega ja Rosast, kui vähese haridusega tantsijast, sirgub õnnelik ja elu armastav naine.

Kahro teoses võib näha paralleele Margus Karu noorteromaaniga „Nullpunkt“ (2010), kus tegevus liigub miinusest täielikku nullpunkti ja nullpunktist plussi. Seetõttu on võimalik „Päikseta paradiisi“ samuti vaadelda kui areguromaani. Gerdi arengulugu võib võrrelda „La mala vida ehk neetud elu“ Kristiani enese leidmisega. Gerdi puhul on tee enesega leppimiseni pikk ja ennasthaletsev: „Ma olin üksik, depressiooni ja foobiate küüsis ägav luuser.“ (Kahro, 2012, lk 154). Nende negatiivsete emotsioonide tekitajana on Gerdi puhul tähtis märkida nooruspõlves läbielatud õnnetust, mille tagajärel tema parem jalg täielikult ei taastunud. Vigane jalg sidus teda minevikuga ning esimese armastusega, mis lõppes järsult ja ilma igasuguste seletusteta. Minevik leiab oma lõpu, kui nooruspõlve armsam Vivian taaskord Gerdi ellu ilmub ning selgub, et naine ei unustanud teda nooruspõlves nagu Gerdi ema poega uskuma pani (Kahro, 2012, lk 273).

Krister Kivi teos „Üksteist“ pakub veel ühe võimalikest variantidest, kuidas lugu rääkida. Tegemist on ühe põlvkonna looga ehk põlvkonnaromaaniga (Ross, 2011; Sibrits, 2010). Raamatu tegelased elavad 21. sajandil Ameerika suurlinnas, kus emotsioone antakse edasi *smiley*-märkidega: „././ jutu sisse ohtralt *smiley*-märke lisades – lihtsalt selleks, et ta aru saaks, et mul on hea tuju ja rõõm teda näha.“ (Kivi, 2010b, lk 28). Terve raamatu vältel toimub suurem osa suhtlusest tänapäevaseid suhtluskanaleid (telefon, arvuti) kasutades ja autor annab oskuslikult edasi, kui ohtlikuks võib selline tehnikavidinate poolt vahendatud suhtlus saada. Kivi kõrval on Kahro samuti näidanud, et internetimaailmas peab kõike kriitiliselt hindama ja kunagi ei tea, mis on tõde ja mis mitte (Kahro, 2012, lk 243). Siiski ei pea Kivi teost ilmtingimata nägema üksnes põlvkonnaromaanina, selle kõrval on tegemist sünge armastuslooga. „Üheteistkümne“ peategelased *sina* ja *mina* suhtlevad oma ihaldusobjektidega, keda kutsuvad initsiaalide A ja N järgi. Nii *sina* kui *mina* tunnevad ängistust, sest ei A ega N vasta võrdvääselt nende armastusele. Kaarel Kressa (2010) on nimetanud seda täiuslikuks emoteoseks. Emokirjanduse asemel võiks seda määratleda hoopis vampiirimotiive sisaldavaks gootikirjanduseks. Gootikirjanduses on võimalik geitemaatikat edasi anda varjatud moel, muutes homoseksuaalsed tegelased vampiirideks ja tõstes nad välja surelike elust (Bergman, 2000, lk 310–311).

Üks tähelepanuväärne geikirjanduse narratiivi kujundaja on aids. Kui Eestis on *coming-out story* ilukirjanduses vähem kajastust saanud, siis samamoodi ei pöörata tähelepanu aidsile, mis maailma geikirjanduses on väga levinud teema. Kuna algselt seostati aidsi eeskätt just homoseksuaalsete meestega, siis hakkas see geikirjanduseski levima. Aidsi teemat saab edasi anda erinevatel viisidel, kas seda avalikult lahates või kasutades erinevaid viise, kuidas teemat mitte nii masendavalt ja detailselt lugejateni tuua (Kraavi, 2012). Analüüsitud teostes on aidsi maininud väga põgusalt vaid Trees, kui Sergo Markusele paljastab, et tema endisel poiss-sõbral oli aids.

4.2. Teemad

4.2.1. Perekond

Perekonnasuhteid on kujutatud rohkemal või vähemal määral kõigis teostes. Marek Kahro raamatu perekonnaelu iseloomustab tsitaat raamatust: „Keegi ei tea, kui külm ja pime paik on paradisis.“ (Kahro, 2012, lk 144). Pealtnäha on Maiste perekond kui musternäidis, täpselt nii nagu kirjeldab seda seltskonnaajakiri (Kahro, 2012, lk 206). Reaalsuses on tegemist ühe abieluga, mis püsib koos, sest lahusus on liiga keeruline, isa tunnistab ainult ühte poega, kes lubab astuda tema jälgedes ning teise poega suhtub jahedalt. Perekonnas puudub armastus, soov üksteisele toeks olla, üksteist mõista. Selle asemel tegeleb isa karjääriga (Kahro, 2012, lk 141), ema kannatab abikaasa hoolimatut käitumist ja lapsed hoiavad kodusest segadusest eemale. Peategelase vastikus kodu vastu käivitab edasise sündmustiku, Gert kolib Tartusse, kus tal tuleb kokku puutuda veel suuremate probleemidega, mis on osaliselt tingitud vähesest kodusoojusest ja tundest, et teda kuskil ei armastata ega oodata.

„Sergos“ tuleb perekond mängu viimastel lehekülgedel, kui Markus helistab Sergo emale, et uurida, kuhu noormees on jäänud. Vestlus on lühike, ent sellest ilmneb, et Sergo on Markusest oma emale rääkinud (Trees, 2004, lk 185). Tegemist on põgusa ülevaatega, millest ei olnud võimalik välja lugeda Sergo suhteid vanematega ning Markuse perekonnast ei ole midagi räägitud. Umbes sama napiks jääb perekonna teema Kivi (2010) teoses, kus initsiaali *E* taga peitub peategelase ema, kes on teose üks positiivseid kangelasi (Ross, 2011). Lõpuks on ema see, kes ütleb, et tahab oma pojale parimat ja on tema sõber elu lõpuni (Kivi, 2010, lk 181). „Tantsivas linnas“ (2007) pole perekonnateemat samuti kõrvale jäänud.

Homoprostituudi suhted perekonnaga ei ole väga soojad ja Margo peab neid tüütuks (Sild, 2007, lk 108–109). Filoloogiatudeng Jaanus on kasulaps, kelle pere käib küll pühapäeviti

kirikus, aga Jaanusele tundub, et see on pigem hea mulje jätmiseks, sest emal polnud mingit probleemi viina joomisega liiale minna (Sild, 2007, lk 56).

Beltráni raamatu tegelastel on suhtumine perekonda erinev. Kristian näib küll kasutavat oma ema kui pangaautomaati: „Oli sul vaja mind sünnitada, kui sa ei suuda mulle teksaseid osta?“ (Beltrán, 2009, lk 21), aga tema süda ei räägi alati suu kaudu (Beltrán, 2009, lk 152), mis reedab, et tegelikult tahtis ta emaga olla lähedasem ja jagada kõike, mis tema südant vaevab (Beltrán, 2009, lk 35). Samuti tunneb Kristian võõrsil olles puudust nii oma emast kui õest: „Ta oleks tahtnud õhtu saabudes nendega koos köögilaua ääres istuda ja jutustada, jutustada...“ (Beltrán, 2009, lk 118).

Antonio ema armastus poja vastu on piiramatult (Beltrán, 2009, lk 12), kuigi Antonio ise eelistas oma vana, kuiva ja konservatiivse ema (Beltrán, 2009, lk 65) kõrval näha teise emana nooruslikku tädi Mariat: „Lapsena keerles tihti ta peas mõte, et miks ta ei võiks tädi Mariat teiseks emaks nimetada? (Beltrán, 2009, lk 65). Antonio on veendunud, et oma õe ja kolme venna jaoks on ta sohilaps, kellel oleks lapsena lastud basseini ära uppuda (Beltrán, 2009, lk 66). Antonio ema on poja suhtes aga pime ja unistab vaid, et noormees ometi leiaks endale pruudi, samas ei ole rahul Leonardaga, keda peab liiga ilmetuks (Beltrán, 2009, lk 191).

Rosa kasvab üles perekonnas, kus pole küll palju raha, kuid kus on lähedased suhted. Rosa on sunnitud haige isa abistamise eesmärgil kooli juba esimeses klassis pooleli jätma, kuid hiljem loodab, et vanemad teda kooli ei panekski, sest tema ainuke soov on saada tantsijaks: „Ta suisa kartis, et vanemad ta ühel päeval taas kooli saadavad. Tema aga tahtis vaid tantsijaks saada.“ (Beltrán, 2009, lk 33). Täiskasvanuna loob Rosa oma perekonna, mida tabab õnnetu saatus (Kononeko, 2009a): Rosa lahutab, tema poeg sureb ning tüdruku satub vaimuhaiglasse. Rosa rõõm on tütrepoeg Marc, kelles ta näeb oma surnud poega.

Perekond on kui keskkond, kus leitakse toetust, turvatunnet ja kaitset. Lapsepõlve kasvukeskkond hakkab välja paistma inimese täiskasvanuks saamisel. Näiteks on ju Antonio kasvanud üles tugevalt katoliiklikus perekonnas, mille tõttu arvab, et kõik on lubatud, sest jumal andestab. Teisalt võib aga liigne emaarmastus tekitada pojas arvamuse nagu poleks miski keelatud. Kehvad suhted perekonnas võivad viia ka soovini põgeneda ja distantseerida ennast kõigest negatiivsest, selliselt näeme käitumas „Päikseta paradiisi“ Gerti.

Olles perekonna poolt kas ära tõugatud või ise sellest eemaldunud, hakatakse enda ümber koguma inimesi väljaspool kodu. Kuna geikultuur on suuresti seotud suurlinnadega, kus on rohkelt sotsialiseerumisvõimalusi, siis hakkab perekonda asendama sõpruskond, mis

täidab aktsepteeriva ja toetava perekonna rolli (Clarke, et al., 2010, lk 165). Kuuluvustunde ja sõpruskonna tähtsust annab edasi Ivar Silla „Tantsiv linn“, kus Margo õnnetuseelne elu keerleb inimeste ümber, kellega ühiselt aega veedetakse. Ühtekuuluvus ja sõprade olulisus tuleb esile ka Kahro teose geiparaadi episoodis (Kahro, 2012, lk 286).

4.2.2. Reisimine

Geikirjandus näib olevalt oma sisu poolest küllaltki dünaamiline, sest tegelaste reisimiste tõttu muutub keskkond pidevalt. Reisimine on geide jaoks võimalus otsida suhteid väljaspool oma kodukohta, põgeneda tavapärasest heteroseksuaalsete normidega elust (Hughes, 2005). Reisimine on küll osades teostes üsna juhuslik ja ei tundu omavat mingit erilist tähtsust, kuid näiteks Kristiani jaoks on Eestist ära pääsemine kui vanglast vabanemine. Juba teismelise poisina ta teab, et peab saama vabasse maailma (Beltrán, 2009, lk 24) ja olles Eestist väljas, tekkis küsimus, mis on üldse see vabadus, mida ta õigupoolest otsib (Beltrán, 2009, lk 102). Rahu ega vabadust ei leia Kristian Moskvast, Stockholmist, Amsterdamist ega Lissabonist. Teised tegelased Beltráni teoses samuti reisivad, kuid mitte niivõrd vabaduse leidmiseks. Rosa üks reisidest on seotud naise haiguse ja esimese lapse kaotusega, mille tagajärjel naine läheb mehe sugulase juurde St Monclar'i. Lisaks reisib Rosa sõbranna õhutamisel parema töökoha leidmise nimel Milanosse. Suurem osa möödub naisel siiski Barcelonas nagu Antonioli Mehhikos. Viimase reisid on seotud meestega. Kolib ju Antonio pärast Leonardaga abiellumistki Barcelonasse, et Federicole lähemal olla. Samuti otsib ta õnnetus abielus olles väljapääsu ning sõidab „tööintervjuule“ Madridi, et kohtuda seal ühe oma armukesega.

„La mala vida ehk neetud elu“ puhul on reisimise juures oluline, et kõik tegelased liiguvad karmide reeglitega diktatuuridest eemale: Kristian Nõukogude Liidust, Rosa Franco-aegsest Hispaaniast ja Antonio Mehhikost, kus katoliku kiriku moraalireeglite järgi elamine on võrreldav diktatuuriga. Märgineline on raamatu keskmes olev Franco-aegne Barcelona, kus tegelased viimaks kohtuvad ja mis teeb aja jooksul läbi põhjaliku muutuse. Raamatu alguses on tegemist äärmiselt homofobse diktatuuriga, kus seksuaalvähemusi nähakse potentsiaalse ohuna ühiskonnale ning keda saadeti psühhiaatriaiglatesse sundravile või vanglakaristust kandma (Martinez-Exposito, 2008, lk 174). Beltráni romaanis pannakse homoseksuaalsuse pärast vanglasse Rosa sõber Luis, kes vangistuses olles sureb (Beltrán, 2009, lk 184). Raamat lõpeb 2004. aastal, mil Franco-režiim on läbi ning Hispaania seadustest on kaotatud kõik

seadused, mis puudutavad seksuaalvähemuste diskrimineerimist (Martinez-Exposito, 2008, lk 175).

Farmakoloogiafirmas töötav sinategelane Kivi raamatus on samuti just töö tõttu väga palju sunnitud veetma aega lennukites, mistõttu tema kaudu räägitakse väga palju lendamisest (Ross, 2011). Sinategelase vastand on minategelane, kelle elu möödub suurema osa ajast koduseinte vahel. Eestlasest minategelase ja „La mala vida ehk neetud elu“ Kristiani vahel on üks sarnasus – mõlemad viibivad võõrsil, kuid mõtleivad tagasi sellele, mis oli Eestis.

Kui Beltrán ja Kivi viis tegelased Eestist küllaltki kaugemale, siis Trees, Sild ja Kahro jäävad Eestisse ja selle lähedale. Trees on viinud osa tegevust Eesti piiridest välja, kuid mitte kaugemale, vaid Soome turismitallu, kust pärast õnnetust Eestisse naastakse. Kahro kujutab siserännet, mille tingib Gerdi soov perekonnast pääseda ja õppida Tartus. Võib öelda, et „Päikseta paradisi“ on kui Tartu-romaan ja „Tantsiv linn“ Tallinna-romaan, sest Silla romaani tegevuspaigad on üksnes Tallinnas ja Kahro teoses toimub suur osa sündmustikust Tartus.

Nagu geikirjandusest ilmneb, siis reisimisel võib olla erinevaid ajendeid. Kodukoht jäetakse maha näiteks seoses töö ja kooliga või otsitakse lihtsalt meelelahutust. Reisimise sügavama idee toob selgelt esile Jan Beltrán, kelle teoses ei ole rändamine ühest kohast teise üks paljudest süžee-elementidest, vaid haakub eksistentsiaalsete probleemidega. Tavapärasest ümbrusest eemale saamine aitab paremini endas selgusele jõuda, leida vastused identiteediga seotud küsimustele. „La mala vida ehk neetud elu“ tegelane Kristian läks vangistavast Nõukogude Eestist küll otsima vabadust, aga lõpuks jõudis arusaamale, et kõik saab siiski alguses temast endast. Samuti tuleb Beltráni raamatust välja geide tagakiusamise teema, kus samuti võib esile tuua Kristanit, kes lahkus Eestist, sest teistmoodi olemine võis lõppeda vangalakaristusega.

4.2.3. Seks

Homoseksuaalsuse terminit seostatakse tihti üksnes seksuaalsuhetega ja jäetakse kõrvale romantiline tasand. Stereotüüpselt arvatakse, et geimehed pole pikaajalisteks suheteks võimelised ja neil on elu jooksul palju erinevaid seksuaalpartnereid (Clarke, et al., lk 173, 2010). 2012. aastal uuriti geisid ja biseksuaalseid mehi ning leiti, et partnerite arv on seotud sellega, mil moel inimesed armastavad. Uurimuse kohaselt on kahte tüüpi armastust, millest üks põhineb romantilistel mõtetel (*romantic ideation*) ja teine obsessiivsetel mõtetel (*romantic obsession*). Esimene tüüp rajaneb positiivsetel ideedel ja tulevikuvaadetel, teise puhul tuntakse ebakindlust, rahulolematust ning nähakse igas uues tutvuses potentsiaalset

partnerit (Bauermeister, et al., 2012). Kui vaadata Kahro romaani peategelast, siis tema puhul on obsessiivse armastuse märgid olemas (Kahro, 2012, lk 340), kuid ometi ei saa väita, et tal oleks teose vältel väga palju erinevaid partnereid, küll aga võib seda täheldada Beltráni teose Antonio puhul, kes küll tahtis olla koos Federicoga, ent ometi omas seksuaalkontakte tunduvalt rohkemate meestega. Kivi romaanis on mõlemad tegelased lootusetud armastajad, minategelast nimetab terapeut isegi obsessiivseks armastajaks (Kivi, 2010, lk 141). Sarnaselt Kahro raamatuga ei ole palju partnereid „Üheteistkümne“ mina- ja sinategelasel, kes mõlemad näevad vaeva, et võita oma huviobjektide A ja N-i tähelepanu ja samal ajal vallutada nende süda.

Jürgen Rooste (2008) on aga väitnud, et homosuhted algavad seksuaalse ihaga ning alles sellele järgnevad tunded, romantiline õhkkond ja armastus. Ka narratiive uurides selgus, et armastust vaatluse all olevates romaanides leiab, ent tee armastuseni on tihti läbi seksi. "Tantsiva linna" Margo on endine prostituut, kelle elus polnud ühtegi püsivat ja pikaajalist armastusel põhinevat suhet kuigi ta ise väitis, et on armunud kõikidesse oma partneritesse (Sild, 2007, lk 91). Jaanuse jaoks on seks üks viis, kuidas geimaailma avastada (Sild, 2007, lk 82). "Päikseta paradiisis" sai Gerdi ja Fissi suhe alguse füüsilisest külgetõmbest ning alles hiljem tunnistati romantilisi tundeid. Kuigi Treesi teoses tunneb Markus Sergio vastu kohe külgetõmmet, siis tegelaste vastastikused tunded muutuvad lugejatele avalikuks alles hetkest, kui noormehed koos ühte voodit jagavad. "La mala vida ehk neetud elu" Antonio suhtedki saavad alguse seksiga, erandiks on tema abikaasa, keda kasutab üksnes Federicole kättemaksuks.

Teoseid uurides selgus, et intiimelu saab esitada erootiliselt ja pornograafiliselt. Erootika väljendab meelelist laadi seksuaalsust ja erineb pornograafiast selle poolest, et ei tõsta esile suguakti ega suguelundeid (vt Alastiolk ja seksuaalsus). Kui pornograafia on võrdlemisi ühekülgne ja tekstist lihtsasti eristatav, siis erootika on märksa peidetum. Analüüsitud teostest saadud näidete põhjal selgus, et suurem osa on segu kahest erinevast kujutuslaadist. Beltráni raamatus leiab nii labaseid ja üksikasjalikke kirjeldusi kui peidetumaid viiteid. Näiteks on kaks erinevat WC-stseeni kujutatud isesuguselt, üks räägib avanevatest püksinööpidest (Beltrán, 2009, lk 179) mõjudes nii erootilisena, kuid teist on nimetud geiporno klassikaks (Beltrán, 2009, lk 247). Kui vaadata teost tervikuna, siis pornograafiliselt mõjuvad Antonioga seotud seigad, üks eriti naturalistlik kirjeldus rääkis saunast ja kaheteistkümnest mehest, keda Antonio rahuldab (Beltrán, 2009, lk 287). Just

sääraste vulgaarsete väljenduslaadide tõttu on autor tiitellehel soovitanud romaani eeskätt täiskasvanutele (Beltrán, 2009, lk 5).

„Päikseta paradiis“ sisaldab samuti erinevat laadi seksikirjeldusi. Kõrvutatud on alkoholi liigtarbimise tagajärjel tehtud valed valikud, mis esindavad pornograafilist laadi (Kahro, 2010, lk 164) ja on tunnetest kantud äkkotsus (Kahro, 2010, lk 310). Ühel juhul kohtub Gert Peekris mehega, kellega pettumusest ja tuimusest ajendatuna kaasa läheb ning teeb midagi, mida hiljem kahetseb. Fissiga toimunu on kirja pandud väga detailselt ja tundeliselt.

Caspar Treesi „Sergos“ on samuti võimalik eristada kahte erinevat laadi. Näiteks on kirjeldatud, kuidas Markus nautis Sergo lahtiriietumist (Trees, 2004, lk 50) ja lisaks on teoses üks paarileheküljeline seksuaalakti kirjeldus (Trees, 2004, lk 165–168), mis koolikirjandliku stiili juures mõjub labaselt (Sulbi, 2005).

Kui Beltráni teoses on pornograafiline laad valdavalt seotud ühe tegelasega, siis ka Silla „Tantsiv linn“ kasutab sarnast võtet. Pornograafilised seigad kuuluvad kokku endise prostituudi Margoga. Siiski ei ole „Tantsiv linn“ ja „La mala vida ehk neetud elu“ omavahel väga sarnased, sest Beltráni sõnastus on Silla omast tunduvalt otsekohesem. Sild kõneleb küll seksist, aga jätab osa sellest siiski varju, kuid ei tee seda nii, et varjatu mõjuks erootiliselt (Sild, 2007, lk 94, 96).

Erootilist laadi esindab Kivi teos, kes on lähenenud teemale vampiiride kaudu. Vere imemisega vabastatakse kirk ja emotsioonid ning saadakse ohvriga üheks. Vampiir pikendab oma elu kellegi teise arvelt, nakatab teda endaga ning hakkab seejärel ohvri üle valitsema (Uygur, 2013). Minategelane näeb A-s vampiiri ning tõdeb, et mõte sellest erutab teda (Kivi, 2010, lk 141) ja kui vaadata minategelase ja A suhet, siis näis, et A-l oli kontroll minategelase üle.

Kuna seks on üks osa täiskasvanute elust, siis pole selle kujutamine kirjanduses midagi tavapäratut. Romaanidest saadud materjali põhjal olid seksi ajendid erinevad ja seotud näiteks valede või spontaansete valikutega, prostitutsiooniga, geimaailma avastamisega, armastusega. Kuna arvatakse, et võrreldes naistega on meeste seksuaalsed vajadused suuremad, siis geidest rääkides tuuakse nende seksuaalsust eriti esile. Tekstide põhjal mõjusid tegelased erinevalt ja see sõltus seksi kujutamise viisist. Mida pornograafilisemad olid kirjeldused, seda seksuaalsem tegelane tundus. Samuti oli armastuse osakaal pornograafilise kujutuslaadi kõrval nõrgema tähendusega kui erootilise puhul.

4.3. Subkultuursed märgid ja sümbolid

Geid moodustavad ühiskonnas omaette subkultuuri. Subkultuuriks nimetatakse inimgruppi, mis oma iseloomuliku elustiiliga ühiskonnas silma paistab ja erineb. Lahknetakse näiteks hoiakute, käitumise ja riiete poolest. Geide subkultuurile on väga iseloomulikuks peetud *camp*'i olemasolu. *Camp* on teatavat sorti elutunne, mida iseloomustab Susan Sontagi (1992) järgi armastus vigurite ja liialduste vastu. Kui *camp*'i kirjeldada mingite omadussõnadega, siis oleksid need suurejooneline, sädelev, värviline ja vilkuv. Selliseid *camp*'like elemente on olemas nii filmides, moevaldkonnas, poplauludes, inimestes kui ka hoonetes (Sontag, 1992).

4.3.1. Riided

Stephanie Madoni uuringus selgus, et geisid peetakse moeteadlikeks (Madon, 1997). Sama arusaama annavad visuaalselt edasi geisid kujutavad saated ja seriaalid. Eesti telekanalilgi on jooksnud sari „Appi tõttab stiilne viisik“ (2003), kus geid õpetavad heteromeestele muuhulgas kuidas stiilselt riietuda. Selline geide ja heterote kõrvutamise rõhutab, et just geidel on parem stiilitunnetus. Põgusalt on „Tantsivas linnas“ heteroseksuaalsete ja homoseksuaalsete riietumismaneeride erinevust mainitud (Sild, 2007, lk 60), kuid järjest vähem on võimalik teha järeldusi riietuse põhjal, sest üha enam pööravad heteroseksuaalsed mehed oma välimusele tähelepanu (Clarke & Turner, 2007). Victoria Clarke'i ja Kevin Turner'i (2007) uurimusest selgus, et mõned geid arvavad, et geilikum riietus aitab tugevamalt enda orientatsioonist märku anda. „Tantsiva linna“ Jaanus kulutab samuti oma viimase raha riietuse peale, sest geiringkonnas tundub hea välimus endisele Hinnapommi külastajale oluline. Ühtlasi on geidele tähtsad brändid (Clarke & Turner, 2007) ja just Hinnapommile negatiivse kuvandi andmisega ilmneb see Silla teoses (Sild, 2007, lk 42).

Riided defineerivad inimest ja nende põhjal moodustatakse omaette seltskond. Samasugusele tulemuseni jõudsid oma uurimuses Clarke ja Turner (2007). Kellel on kehvad riided, need on justkui seltskonnast välja arvatud ja ei kuulu nii-öelda eliiti, nende üle naerdakse (Sild, 2007, lk 31, 42) ja neid kamandatakse endale uusi riideid hankima (Sild, 2007, lk 43).

Beltráni raamatu gei-tegelasi ei kirjeldata kuigi palju läbi välimuse. Kristian, kes elab Nõukogude Liidus, peab siiski juba noorest east tähtsaks välismaiseid dresse, jopesid, spordijalatseid ja nokamütse (Beltrán, 2007, lk 22). Samamoodi soovib ta saada endale

teksapükse (Beltrán, 2009, lk 21). Kuigi Kristianit näivad köitvat kõiksugu riideesemed ja aksessuaarid, siis ei saa neid ilmtingimata siduda tema seksuaalse orientatsiooniga, sest ta on pärit Nõukogude Liidust, kus pole laia ja kirevat valikut nagu Läänes. Pigem on läbi nende riiete näha soovi erineda Nõukogude Liidu inimestest ja olla keegi väljaspoolt. Küll aga on mainitud Antonia puhul, kuidas teda huvitab mood ja selle loomine ning kuidas ta ihkab töötada moevaldkonnas. Talle meeldivad tuntud moeloojate nimed, kallid riided ja parfüümid. Samuti köidavad teda glamuur ja kuulsus (Beltrán, 2009, lk 80). Ometi jäi mulje, et ta ise väga stiilselt ei riietu, sest tema partner naeris Antonio riietuse üle, mis oli maitselageduse musternäidis (Beltrán, 2009, lk 106–107).

4.3.2. Klubid ja peod

Populaarne homoseksuaalse inimese kuvand on noorest inimesest, kelle elu möödub öösiti klubides tantsides. Klubikultuuri ei saa geide puhul kindlasti tähelepanuta jätta, sest klubid, baarid ja pubid pole homoseksuaalide jaoks ainult meelelahutuspaigad, vaid olulised sotsialiseerumiskohad. Negatiivne külge on see, klubikultuurist tingituna kalduvad homoseksuaalsed inimesed alkoholi, sigarette ja narkootikume kuritarvitama, sest baarid ja klubid julgustavad erinevate mõnuainete liigtarvitamist (Clarke, et al., 2010, lk 142). Sellist pilti kujutab klubinarratiiviks peetud „Tantsiv linn“, kus kokku saadakse erinevates Tallinna geiklubides: Lostman, Tiir, Dromedaar, Ring. Kahro teoses on samuti mainitud mitmeid klubisid, baare ja pubisid, millest ööklubile Atlantis on viidatud kui kohale, kus võis leida erinevaid inimesi, sealhulgas homoseksuaale (Kahro, 2012, lk 119).

Alkohol ei kuulu kokku üksnes klubikultuuriga. Teiseks alkoholi liigtarbimise põhjuseks peetakse eskapismi (Clarke, et al., 2010, lk 142). „Tantsiva linna“ Jaanust võib pidada sellisel põhjusel joojaks, sest alguses tundub tema jaoks geiklubides käimine hirmutav, joomine aitab unustada, kus ta parasjagu viibib ja lasta ennast vabaks. Joomine tõi kaasa selle, et järgmisel päeval polnud selge, mis päriselt juhtus ja mis oli olnud kõigest unenägu. Gert „Päikseta paradiisis“ tarvitas alkoholi, et põgeneda reaalsusest, kus tal polnud võimalik Mikuga koos olla. „Sergos“ saab lugeja näha, milleni viib lõbusa koosolemise käigus liigtarbitud alkohol viia – Markus kukub laualt ja kaotab teadvuse.

4.3.3. Muusika ja filmid

Geikultuuris on oluline koht muusikal ja filmidel, mis nimepillamise kaudu on osadesse romaanidesse jõudnud. Nimepillamine tähendab antud kontekstis tuntud isikute ja pealkirjade mainimist tekstis (Kraavi, 2013). „Tantsivas linnas“ tantsitakse selliste artistide

muusika rütmis nagu Madonna, Cher, Freddie Mercury, George Michael, Dana International. Kui Freddie Mercury ja George Michael on avalikkusele geidena tuntud, ei näi see erilist tähtsust omavat, sest samaväärselt menukas on geide hulgas popikoon Madonna, kes oli mitmeid aastaid abielus ja nelja lapse ema. Barbi Pilvre on kirjutanud, et geikultuuri juurde kuulub pidulik vorm, rõhutatud kunstlikkus, suured tunded, litrid ja suled (Pilvre, 2007). Teisisõnu on tegemist *camp*'iga. Kivi teoses on aga *camp* kõrvale jäänud ja rõhku pandud alternatiivsematele žanritele nagu indie ja rock. Kui Silla teoses annab elav popmuusika edasi energilist klubielu, siis Beirut, Belle & Sebastian, Tinderstick, Radiohead, Nine Inch Nails loovad „Üheteistkümnene“ kurvema tooni ja ühtlasi kummutavad arusaama geide muusikalisest maitsest.

Geitemaatika on jõudnud väga paljudesse filmidesse ja seriaalidesse. Näiteks on tuntud joonissarja „Simpsonid“ ühes episoodis homoseksuaalne tegelane, kes perepea Homeri arvates avaldab tema pojale negatiivset mõju. Thomas Peele (2007, lk 2) on seletanud, et geinarratiivi konstrueeritakse eeldusel, et kui inimesed saavad teemast teadlikumaks, siis muudavad nad oma vaateid. Nii peegeldavad filmid olemasolevaid arusaamu ja samas õpetavad uusi.

Filmimaailma erinevaid näiteid on üles loetletud „Päikseta paradiisis“, kus Gert nimetab ekraniseeringuid, mida ta hilisöösse veninud filmiseansside ajal vaadanud on (Kahro, 2010, lk 184). Kui enamus nendest filmidest on vähetuntud, siis nimistut täidab „Brokebacki mägi“ (2005), mis jõudis kinodesse Eestiski. Kahro raamatust leiab filmiga mõningaid ühiseid joonigi, näiteks on mõlemas esindatud suupill ja selle mäng. Kui filmis sõideti ringi hobustega, siis möödus Gerdi nooruspõlv hobuste keskel, samuti jääb silma lähikaader, tulemasinaga aeglaselt suitsu läitvast Ennisest, mis seostub Kahro raamatus Miku tulemasinaga.

4.3.4. Ahistav ruum

Üks tavapärane sümbol, mis geidega seondub on kapp. See on ala, kus geid oma orientatsiooni varjavad. Kapp on metafoor, millega antakse edasi ahistatuse tunnet (Hilton-Morrow & Battles, 2015, lk 164) ning millel on olemas kaks erinevat poolt. Ühelt poolt on tegu geide jaoks turvalise tsooniga. See on iga inimese enda poolt kontrollitav ja välismaailma eest varjatud ala, kus võib tunda ennast turvaliselt. Teisalt on tegemist pimedaga, ebaloomuliku, isoleeriva ja ahistava ruumiga (Winning, 2011, lk 53). Ruumilist kitsikust ja selles tekkivat ahistatust ei pea tingimata edasi andma kapiga. Näiteks võrdleb Kristian Nõukogude Eestit

vanglamüüride vahel elamisega (Beltrán, 2009, lk 24), vanglamüürid annavad selgelt edasi kuskil kinni olemist, piiratust. Vabaduse leidmiseks ületab Kristian mitmeid riigipiire, kuid leiab selle siiski iseendaga rahulolus. Piiratud ruumi satuvad ka Krister Kivi raamatu tegelased, kes jäävad kinni virtuaalse maailma kontakteerumisvõimalustesse. Sellist maailma raamib pidev ootelolek, mis omakorda tekitab ärevust (Ross, 2011). Virtuaalmaailma kõrval toob raamatusse teisi väikeseid ruume sinategelane, kes veedab suure osa oma elust lennukites ja hotellides. Viimase kirjeldusest tuleb välja üksindus, mida selline elu endaga kaasa toob (Kivi, 2010, lk 187).

„Tantsiva linna“ Margo ruumiks on minevik, kus ühel pool on igatsus kadunud positsiooni ja hääbunud füüsilise väljanägemise järele ning teisel pool painajalik kogemus füüsilisest vägivallast, mis tema senise elu täielikult ümber pööras. Jaanus on samuti piiratud kahest ahistavast asjalolust, millest üks on seotud tema seksuaalsusega ja teine loomingulise poolega. Jaanus on kindel, et temast peab saama luuletaja, kuigi luuletamine jääb suurema osa ajast tagaplaanil ja kui ta selle kätte võtab, mõjub see kohustuse täitmisena. Tal on küll tahe kirjutada (Sild, 2007, lk 129), aga tema loomingus puudub isikupära (Sild, 2007, lk 119). Nii üritas ta leida kohta geimaailmas ja kirjandusvallas. „Sergos“ on teadmatuses tekkiv ahistatus, mis küll tervet raamatut ei läbi, vaid leiab üsna kiire lõpu, kui Markus saab teada, et Sergio on võimeline tema tunnetele vastama.

Gerti ahistavad samuti erinevad asja, kõige esimene neist on Tallinn ja perekond, mille eest põgenemise võimalusena näeb ta Tartusse ülikooli minemist. Kui Tallinn on selja taha jäänud, algab uus elu üheskoos Mikuga, kellest saab Gerdi kinnisidee. Ta unistab noormehest, kes on talle nii lähedal, ent samas kaugel. Ta on armukade Viviani peale, kes pääseb noormehele lähemale ja lootuses naist eemale peletada rikub hoopis suhted Mikuga. Miku lahkumisega tekib ahistav üksiolek, millega Gert ei suuda toime tulla.

5. Teemavaldkondadega kõrvutamine ja arutelu

Geikirjanduse negatiivse kriitikana tuuakse välja liigne seksile orienteeritus ning homoseksuaalsuse propageerimine. Kui vaadata analüüsitud materjali, siis ei saa geikirjandust sugugi nii kitsalt vaadata, sest see puudutab väga palju teisigi teemasid nagu näiteks armastus, reisimine ja perekond. Täielikult siiski seda väidet ümber lükata ei saa, sest seks on ühe teemana teostest avalikumal või varjatumal moel leitav, kuid ükski narratiiv pole läbivalt ainult seksuaalsuhteid kirjeldav. Kõige avameelsemalt läheneb teemale Jan Beltráni „La mala vida ehk neetud elu“, mistõttu on autor isegi soovitanud raamatut täiskasvanutele. Kuna Beltráni teos sisaldab lisaks naturalistlikele seksikirjeldustele sissevaadet ajalukku, põnevaid olustikukirjeldusi ja enese leidmise lugusid, siis ei maksa teost hinnata üksnes seksuaalsete stseenide põhjal. Kui kasutada seda koolis, siis peaks õpetaja seletama teose laiemat mõtet ja ideed, mida selline väljenduslaad kannab, sest Beltráni teose Antonioga seotud seiku ei saa pidada vaid raamatu sisutäiteks, seda enam et tegemist on tõsieluroomaniga, kus tegelased põhinevad reaalselt eksisteerivatel inimestel.

Mis puudutab homoseksuaalsuse propageerimist, siis ei ole võimalik üheski teoses näha märke, mis tõstaksid homoseksuaalsuse kuidagi esile. Samuti võib mõningates romaanides leida homoseksuaalsete tegelaste kõrval ka heteroseksuaale. Geiteosed ei anna hinnanguid, vaid avavad hoopis erinevate teemade ja sümbolite kaudu üldist geisubkultuuri, mis annab võimaluse tutvuda ühe ühiskonnas leiduva inimrühmaga.

Üheks geikultuuri avavaks protsessiks on kapist välja tulemine, mis on oluline enesega rahulolu seisukohalt. Kapist välja tulemise temaatikat saab vaadata palju laiemaltki. Näiteks on koolis selle kaudu võimalik õpetada julgust olla omanäoline ja mitte karta teiste arvamust, sest täielikult saab õnnelik olla alles siis, kui saadakse ilma midagi varjamata elada. Samas on kapp kui metafoor, millega saab anda edasi ahistatusse tunnet, mis võib tekkida erinevatel põhjustel. Ahistav võib olla tunne, mis tekib ühepoolsest armastusest. Teisalt võib ahistav olla koht, kus elatakse.

Geikultuuri on tutvustatud läbi muusikalise maailma. Ivar Silla romaanist „Tantsiv linn“ leiab väga palju artiste, keda geikultuuris kuulatakse ja hinnatakse. Samas toob Krister Kivi vastukaaluks nimesid, kes ei kuulu popmuusika klassikasse ning lükkab ümber, et geide maitse peab olema *campilik* popmuusika. Samuti on võimalik leida geifilminduse näiteid, millest mõned on üles loetletud Marek Kahro „Päikseta paradiisis“.

Geiromaaniid annavad ülevaate isegi moevaldkonnast, millest on juttu mitmes analüüsitud teoses. Kui Madoni (1997) uurimuses selgus, et geisid peetakse moeteadlikeks, siis näib, et mood tõesti on tähenduslik. Beltráni teose üks peategelane Antonio soovis moevallas töötada, kuigi nii kaugele ta ei jõudnud. Samuti on detailseid riiete kirjeldusi Ivar Silla „Tantsivas linnas“, kus lisaks tõuseb esile seik, kus kellegi üle naerdakse tema rõivastuse pärast. Oluliseks geikultuuri osaks on klubid, mis ühelt poolt pakuvad meelelahutust, kuid on ka tähtis osa geide sotsialiseerumisel, sest klubid, baarid ja pubid on ühed vähestest kohtadest, kus seksuaalvähemused leiavad sarnaste vaadetega inimesi. Küll aga on sellisel peolul negatiivseid külgi, sest erinevad meelelahutuspaigad propageerivad meelemürkide kuritarvitamist.

Kui kõrvutada geikirjandust ja teemasid, mis peaksid olema põhikooli III kooliastmes (7. – 9. klass) käsitletavates teostes esindatud, siis uuritud raamatutes on seitsmest nimetatud teemavaldkonnast leitav viis. Teosed puudutavad järgnevaid valdkondi: väärtused ja kõlblus; kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted; teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Vaadates teemavaldkondade alapunkte, siis sisaldavad uuritud romaanid näiteks õnnelikuks olemiste teemat, milleni geikirjanduses jõutakse tihti läbi eneseotsingute. Eneseotsingute kaudu õnneni jõudmist kujutavad Jan Beltráni „La mala vida ehk neetud elu“ ja Ivar Silla „Tantsiv linn“. Õnn võib peituda ka esimeses tõelises armastuses, mis võib olla klassikalise õnneliku lõpuga nagu Margo ja Jaanuse puhul. Kuid alati ei pruugi armastusega kaasneda ainult ilusad emotsioonid, armastuse kurvemat või mõnel juhul isegi laastavat poolt kujutavad „Sergo“, „Päikseta paradiis“ ja „Üksteist“. Kui „Sergo“ puhul ei ole võimalik hinnata, kuidas Sergio surmaga kaasnev üksindus Markusele mõjus, siis „Päikseta paradiis“ ja „Üksteist“ näitavad, kuidas armastus ilma vastuarmastuseta tegelasi kujundas. Gert kaotas ilma Miku läheduseta pea ja soovis surra. „Üksteist“ toob lugejateni hirmu, mida üksiolek tekitab ning esitab tõrjutusest tekkinud emotsioone.

Eesti autorite geikirjandus on äärmiselt mitmekesine kultuurilisest aspektist, sest mitmete teoste tegevuspaigaks pole Eesti. Jan Beltráni kaks tegelast, Antonio ja Rosa, pole Eestiga seotud ja toovad enda tegelaskujude kaudu raamatusse Mehhiko ja Hispaania kultuuri. Lisaks on Beltráni teosest võimalik aimu saada erinevate piirkondade ajaloost, muuhulgas ajast, mil Eesti kuulus veel Nõukogude Liitu. Romaan on eri rahvuste poolest kirju, sest tegelased liiguvad ühest piirkonnast teise. Krister Kivi raamatus pole nii üheselt mõistetav, millises riigis tegevus aset leiab, kuid tähelepanelikumal lugemisel saab aimu, et tegevuspaigaks on

suurlinn Ameerikas ning et üks tegelastest on eestlane ja teine indialane, kes oma töö tõttu palju reisib.

Geikirjanduses on olulisel kohal perekond. Kahro romaanis on kirjeldatud ühte mittefunktsioneerivat perekonda, mille eesotsas on õnnetu ema ja ainult edust, heast mainest ning karjäärist huvituv isa. Sellise abielu keskel on üles kasvanud kaks poega, kellest üks on samuti karjäärile orienteeritud ning teine ihkab võimalikult kaugele sellest niinimetatud päikseta paradiisist, kust pealtnäha on kõik ilus, ent reaalsus on hoopis midagi muud. Vastupidine näide on Antonio puhul, keda ema tingimusteta armastas. Ometi pidas Antonio oma ema liiga vanamoeliseks ja unistas teisest emast, kellena nägi oma tädi. Kui Gerdi ja tema venna suhted olid jahedad, siis Antonio suhtus oma vendadesse ja õesse väga negatiivselt. Ta oli pähe võtnud, et oleks just nende tõttu lapsena basseini ära uppunud. Perekonna kõrval on kaasaegses ühiskonnas suur roll sõpruskonnal, mille abil tekib gruppi kuulumise tunne. Sõpruskonna ja grupiliikmeks olemise tähtsust tuleb esile Ivar Silla romaanis.

Uuritud teostes leiab ka internetimaailma ohte ja käitumist suhtlusportaalides. „Üksteist“ on üles ehitatud suhtlusele, mis ei toimu vahetult kahe inimese vahel, vaid mis on vahendatud läbi arvuti või telefoni. Suhtlusportali kaudu leitud inimesega lepib kohtumise kokku ka Gert, kuid hiljem selgub, et tegemist oli valega, mille taga peitus tema enda vend.

Uuritud teoste sisud räägivad niisiis perekondlikest suhtest, armastusest, sõbrusest, eneseotsingutest, grupi liikmeks olemisest, internetimaailma ohtudest ja annab läbi reisimise ülevaate erinevatest kultuuridest. Teisest küljest tutvustatakse geimaailma ning selle rõõme ja probleeme. Samuti ei ole ükski uuritav allikas hinnanguline ja homoseksuaalsust propageeriv. Seetõttu võib väita, et sisulise poole pealt ei leia geikirjandusest midagi, mille tõttu ei võiks neid 8. klassi kirjandustundides käsitleda. Kuid temaatilise sobivuse kõrval on oluline, et õpetaja oleks geitemaatikast rääkides hinnangutest vaba ja annaks teemat edasi neutraalselt ning lähtudes kirjanduslikest aspektidest, sest õpetaja suhtumine jõuab klassiruumis iga õpilaseni. Seetõttu võib siinse bakalaureusetöö jätkuna uurida õpetajate suhtumist geikirjanduse kasutamisse kirjandustundides, et hinnata, kuidas nad suhtuvad sellise alternatiivse kirjandusžanri kasutamisse ja kas näevad sellele kirjandustunnis üldse kohta.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida geikirjanduse spetsiifikat ja selle kaudu hinnata geikirjanduse sobivust kirjandustundides käsitlemiseks alates 8. klassist. Selleks uuriti viit 21. sajandil ilmunud ja Eesti päritolu autori poolt kirjutatud geiroomaani. Uuritud teosed olid: Caspar Treesi „Sergo“ (2004), Ivar Silla „Tantsiv linn“ (2007), Jan Beltráni „La mala vida ehk neetud elu“ (2009), Krister Kivi „Üksteist“ (2010) ja Marke Kahro „Päikseta paradisi“ (2012).

Töös sõnastati kolm uurimisküsimust, mille tulemused kõrvutati keele ja kirjanduse ainekavas olevate teemavaldkondadega, mis on sobilikud III kooliastmes.

Andmete kogumiseks uuriti geikirjanduse tekste ja keskenduti kolmele erinevale valdkonnale, milleks olid narratiiv, teemad ja kujundimaailm. Iga teos loeti läbi kolmel korral, toodi välja tekstikatked ning seoti usaldusväärseuse tõstmiseks kirjanduskriitikaga.

Uurimuse käigus ilmnis, et geikirjandus on mitmekülgne nii oma teemade, kujundimaailma kui ka üldise narratiivi poolest. Üldised narratiivid räägivad armastusest, kirjeldavad geikogukonnas toimuvat, kujutavad tegelaste arengut ning jutustavad ühe põlvkonna lugu.

Teemasid uurides selgus, et kujutatakse suhteid perekonnas, reisimist erinevatesse piirkondadesse ja seksi. Kujundimaailma kaudu ilmnis riiete tähtsus, avanes peokultuur, geikultuuris populaarsed artistid ja filmid ning geisid ümbristevad ahistavad ruumid. Vaadates kõrvuti saadud tulemusi ja teemavaldkondi, mis peaksid olema III kooliastme kirjanduses esindatus, siis on näha mitmeid ühtivusi. Nagu on kirjas teemavaldkondades nii räägivad ka teosed perekondlikest suhtest, armastusest, sõprusest, õnnelik olemisest, eneseotsingutest, grupi liikmeks olemisest, internetimaailma ohtudest ja annavad läbi reisimise ülevaate erinevatest kultuuridest. Seega ilmneb, et geikirjandus ei sisalda midagi ebasobilikku ja samas ühtib mitmete sobilike teemavaldkondadega, mille põhjal võib järeldada, et sobib kirjandustundides käsitlemiseks alates 8. klassist, kus juba on saadud teadmised geitemaatikast. Teema väärib kindlasti laiemat uurimust, et teada saada, kuidas suhtuvad kirjandusõpetajad geikirjanduse kasutamisse kirjandustundides.

Summary

The aim of this Bachelor's thesis is to study the specifics of gay literature and assess its appropriateness for dissertation in literature course starting at eighth grade. Thesis researched five gay novels written in the 21st century by Estonian authors. These novels were: Caspar Trees' „Sergo” („Sergo“, 2004), Ivar Sild's „Dancing city” („Tantsiv linn“, 2007), Jan Beltrán's „La mala vida - accursed life“ („La mala vida ehk neetud elu“, 2009), Krister Kivi's „Each other“ („Üksteist“, 2010) and Marke Kahro's „Sunless paradise“ („Päikseta paradiis“, 2012).

In this thesis three questions were formulated, conclusions to which were juxtaposed with language and literature syllabus subject matters fit for third schooling stage in Estonia. Data was gathered by studying texts of gay literature with focus on three subjects - narrative, theme and imagery. Preusing each novel three times parts of texts were highlighted and associated with literary criticism for enhanced credibility.

The study showed that gay literature is versatile in its subject matters, imagery and in general narrative. Works describe love, portray what goes on in the gay community, depict development of characters and tell tales of a generation. The themes depicted in these works include family relationships, travelling to different regions and sex. Imagery reveals the importance of clothing, sheds light on the culture of parties, introduces important artists and movies in gay culture and details the harassment surrounding them. Examining the results and subject matters ought to be represented in, and appropriate for, third schooling stage, several compatibilities emerge. As is stated in the language and literature syllabus, these works too depict family relationships, love, friendships, happiness as well as self-discovery, belongingness, dangers of the Internet and introduce different cultures through travel. Thus, gay literature does not contain anything inappropriate and being compatible with several subject matters fits right in with literature syllabus starting from eighth grade. The subject of this thesis certainly warrants a broader study to learn how using gay literature in class is regarded by literature teachers.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva lõputöö ise ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

.....

Kuupäev.....

Kasutatud kirjandus

- Alasti olek ja seksuaalsus*. (s.a). Eetikaveeb. Külastatud aadressi http://www.eetika.ee/et/seksuaaleetika/alasti_olek.
- Bauermeister, J. A., Johns, M. M., Pingel, E., Eisenberg, A., Santana, M. L., & Zimmerman, M. (2011). Measuring Love: Sexual Minority Male Youths' Ideal Romantic Characteristics. *Journal of LGBT Issues in Counseling, 5*(2), 102–121.
- Bergman, D. (2000). Fiction. In G.E. Haggity (Ed), *Gay Histories and Cultures* (lk 309–315). New York: Garland Publishing Inc.
- Clarke, V., Ellis, S., Peel, E. & Riggs, D. W. (2010). *Lesbian, gay, bisexual, trans and queer psychology: an introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clarke, V. & Turner, K. (2007). Clothes maketh the queer? Dress, appearance and the construction of lesbian, gay and bisexual identities. *Feminism and Psychology, 17*(2), 267–276.
- Dickens, E. (2004, 16. juuli). (Homo)seksuaalsus ja naiivsus. *Sirp*, lk 7.
- Eile esitleti kahte meesteraamatut. (2008, 17. jaan). *Postimees*, lk 18.
- Flores, G. (2014). Teachers Working Cooperatively with Parents and Caregivers when Implementing LGBT Themes in the Elementary Classroom. *American Journal of Sexuality Education, 9*(1), 114–120.
- Gianoulis, T. (s.a.). *Romance Novels*. Külastatud aadressil http://www.glbqt.com/literature/romance_novels.html.
- Greenbaum, V. (1994). Literature out of the Closet: Bringing Gay and Lesbian Texts and Subtexts out in High School English. *The English Journal, 83*(5), 71–74.
- Gümnaasiumi riiklik õppekava, keele ja kirjanduse ainevaldkond (2011). Külastatud aadressil https://www.riigiteataja.ee/aktiivisa/1290/8201/4021/2m_lisa1.pdf#.
- Hamburger, A. (2009). 1 Samuel and 2 Samuel. In R. Canning (Ed), *50 Gay and Lesbian Books Everyone Must Read* (lk 1–8). Los Angeles: Alyson Books.
- Hilton-Morrow, W. & Battles, K. (2015). The Metaphor of the Closet. *Sexual Identities and the Media: An Introduction* (lk 164–167). New York: Routledge.
- Huges-Hassell, S., Overberg, E. & Harris, S. (2013). *School Library Research, 16*. Külastatud aadressil <http://www.ala.org/aasl/slr/vol16>.
- Hughes, H. L. (2005). A Gay Tourism Market: Reality or Illusion, Benefit or Burden? *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism 5* (2/3/4), 57–7.
- Jüristo, K (Koost). (2007). Kapist välja tulemine. *K. A. S. : kaasatus. Avatus. Sallivus: käsiraamat noortega töötavatele inimestele* (lk 38–49). Tallinn: KITA & P.

- Kaldmaa, K. (2010). Homoseksuaalsus ja kirjandus. Davidjants, B. (Toim), *Kapiuksed valla : arutlusi homo-, bi- ja transseksuaalsusest* (lk 130–140). Tallinn: Eesti Gei Noored.
- Kess, E. (2004, 10. dets). Mis see nüüd on? Nutvad mehed ja suured tunded. *Sirp*, lk 9.
- Kiive, E., Kõiv K., Kull, M., & Part, K. (2012). Seksuaalvähemused. *Tervis - minu valikud : 8. klassi inimeseõpetuse õpik* (lk 65-66). Tallinn: Koolibri.
- Kivi, K. (2010, 18. juuni). Uhus, häbi ja au. *Eesti Päevaleht*, lk 4–5.
- Kononenko, E. (2009, 11. juuli). Kaugeltki mitte geiromaan. *Võrumaa Teataja*, lk 5.
- Kraavi, J. (2012, 4. mai). Aidsi poeetika: post-sõnastik 4. *Sirp*, lk 4.
- Kraavi, J. (2013, 13. sept). Nimepillamine (name-dropping): post-sõnastik 19. *Sirp*, lk 6.
- Kressa, K. (2010, 5. nov). Inimesed, no armastage siis ometi üksteist. *Eesti Päevaleht*, lk 13.
- Krull, H. (2011). Gilgameš tuleb maailma otsast. *Vikerkaar*, 3, 114–117.
- Kübar, R. (2014, 6. okt). „Ei ebanormaalsele“ ehk kuidas Varro Vooglaid mind tappa tahab. *Postimees*. Külastatud aadressil <http://arvamus.postimees.ee/2944101/ei-ebanormaalsusele-ehk-kuidas-varro-vooglaid-mind-tappa-tahab>.
- Liiva, S. (2009). *Homoseksuaalsed motiivid Karl Ristikivi loomingus ja põhikooli riiklik õppekava*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lindström, L. (2000). Narratiiv ja selle sõnajärg. *Keel ja Kirjandus*, 3, 190–200.
- Madon, S. (1997). What Do People Believe About Gay Males? A Study of Stereotype Content and Strength. *Sex Roles* 39(9–10), 663–685.
- Martinez-Exposito, A. (2008). Changing Sexual and Gender Paradigms, In M. E. Altisent (Ed), *A Companion to the Twentieth-Century Spanish Novel*, (lk 175–185). Woodbridge: Tamesis.
- Märka, V. (2008, 24. jaan). Ivar Silla pedemuinasjutt. *Eesti Ekspress*, lk 7.
- Oolep, K. (2007). *Erinevate teoreetikute käsitlusi queer teooriast: luues võimalikke paralleele Tõnu Õnnepalu/ Emil Tode kolme romaani tõlgendamiseks*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Org, A. (2011a). Kirjanduse lõiming teiste õppeainetega. Kadakas, M. (Toim), *Põhikooli valdkonnaraamatud ja valikainete ainearaamatud. Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“*. Külastatud aadressil http://www.oppekava.ee/images/2/23/Link_50._Kirjanduse_1%C3%B5iming_teiste_ainetega.doc.

- Org, A. (2011b). Kirjandusõpetuse kontseptsioon. Kadakas, M. (Toim), *Põhikooli valdkonnaraamatud ja valikainete ainearaamatud. Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“*. Külastatud aadressil http://www.oppekava.ee/index.php/LINK_44._Kirjandus%C3%B5petuse_kontseptsioon.
- Org, A. (2011c). Kirjanduse lugemine. Kadakas, M. (Toim), *Põhikooli valdkonnaraamatud ja valikainete ainearaamatud. Ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“*. Külastatud aadressil http://www.oppekava.ee/index.php/LINK_45._Kirjanduse_lugemine.
- Palmer, P. (1992). Introduction. *Contemporary Lesbian Writing: Dreams, Desire, Difference* (lk 1–8). Buckingham : Open University Press.
- Peele, T. (2007). Introduction. *Queer Popular Culture: Literature, Media, Film and Television* (lk 1–9). New York: Palgrave Macmillan.
- Pesti, M. (2008, 24. jaan). Raamat. *Eesti Ekspress*, lk B12.
- Peters, W. (2011). Pink Dollars, White Collars: Queer as Folk, Valuable Viewers, and the Price of Gay TV. *Critical Studies in Media Communication*, 28(3), 193–212.
- Pilvre, B. (2007, 17. mai). Järjekordsed jõulud täiskasvanutele. *Eesti Ekspress*, lk 4.
- Põhikooli riiklik õppekava, keel ja kirjandus ainevaldkond (2011). Külastatud aadressil https://www.riigiteataja.ee/aktiivisa/1140/1201/1001/VV1_lisa1.pdf.
- Rakke, K. (2009, 22. juuni). Mujal pole rohkem õnne ja vabadust. *Postimees*, lk 15.
- Rooste, J. (2008, 9. mai). Paariad ja kirjanduseparatistid III: Kirjanduspeded. *Sirp*, lk 9.
- Ross, J. (2011). Rohkem kaasaegseid, positiivseid kangelasi!. *Looming*, 1, 126–129.
- Ruutsoo, R., Ljulko, E., Klementi, K., Hvastov, A., Keller, M., Kõuts, R., Mihkelson, M., Järvelaid, M., Teesalu, R. & Võsa, G. (2013). Seksuaalsus. *Inimene ja ühiskond : õpik 8. klassile. II osa* (lk 92-94). Tallinn: Avita.
- Sanders, A. M. & Mathis J. B. (2012). Gay and Lesbian Literature in the Classroom: Can Gay Themes Overcome Heteronormativity? *The Journal of Praxis in Multicultural Education* 7(1). Külastatud aadressil <http://digitalscholarship.unlv.edu/jpme/vol7/iss1/>.
- Sibrits, H. (2010, 13. nov). Igatsetud ja oodatud põlvkonnaromaan?. *Postimees: AK*, lk 8.
- Skerrett, D. M. (2006). Narratiiv, ülestunnistus, identiteet: Emil Tode „Piiririik“. *Keel ja Kirjandus*, 9, 728–735.
- Sontag, S. (1992). Märkmeid camp’ist. *Vikerkaar*, 8, 59–67.
- Stanton, M. N. (1995). Novel: Gay Male. In C. J. Summers (Ed), *The Gay and Lesbian Literary Heritage* (lk 518-523). New York: Henry Holt and Company.

- Stevens, H. (2011). Homosexuality and literature: an introduction. *The Cambridge Companion to Gay and Lesbian Writing* (lk 1–13). New York: Cambridge University Press.
- Sulbi, R. (2005). Esimene geiromaani läheb ikka aia taha. *Looming*, 3, 465–467.
- Uygur, M. A. (2013). Queer Vampires and the Ideology of Gothic. *Journal of Yasar University*, 8, 47–59.
- Valme, V. (2007, 13. okt). Korralik inimene ostab jõuluringid raamatupoest. *Postimees*, lk 14–15.
- Väljataga, M. (2008). Narratiiv. *Keel ja Kirjandus*, 8–9, 584–697.
- Winning, J. (2011). Lesbian modernism: writing in and beyond the closet. In H. Stevens (Ed), *The Cambridge Companion to Gay and Lesbian Writing* (lk 50–64). New York: Cambridge University Press.
- Woodhouse, R. (1998). *Unlimited Embrace: A Canon of Gay Fiction, 1945–1995* (lk 1–14). United States: University of Massachusetts Press.
- Woods, G. (2007). Gay Literature: An Introduction. Malti-Douglas, F. (Ed), *Encyclopedia of Sex and Gender* (lk 896–899). Detroit: Macmillan Reference.

Raamatud

- Beltrán, J. (2009). *La mala vida ehk neetud elu*. Tallinn: O. Topper
- Kahro, M. (2012). *Päikseta paradiis*. Tallinn: Tänapäev
- Kivi, K. (2010). *Üksteist*. Tallinn: Menu Kirjastus
- Sild, I. (2007). *Tantsiv linn*. Tallinn: Tuum
- Trees, C. (2004). *Sergo*. Tallinn: C. Trees

LISA 1.

Teemavalkonnad

Väärtused ja kõlblus. Enesehinnang, Eneseväärikus. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ja teiste vajadused ning huvid. Kirjutatud ja kirjutamata seadused. Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Kiiduväärne ja taunitav. Erinevus teistest. Eesmärgid. Eneseotsingud. Minu hobid ja huvid. Minu tervis ja tulevik. Õnnelik olemine. Minu tugevad ja nõrgad küljed. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid

Kodus ja koolis. Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Kodu toetav jõud. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate ja kasuvanematega. Eri põlvkondade ühised ja erinevad tõekspidamised. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Suhted eakaaslastega. Suhted õpetajatega. Poiste ja tüdrukute suhted. Esimene armastus. Ühised väärtused. Kohustused ja vastutus. Koostegutsemine ja üksiolek. Hirmud. Erinevad kooliprobleemid ja koolivägivald. Abivajaja ning aitaja. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Mina grupi liikmena. Liidriks olek. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Kultuuride mitmekesisus. Elu eri kultuurides. Rahvuskultuur. Regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jm kultuur. Sallivus erinevate kultuurinähtuste suhtes. Matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Käitumine erinevates kultuuriruumides. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse. Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale. Rahvuskultuuri säilitajad ja arendajad. Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ning hoidjad

Mängiv inimene. Ringmängud ja mängulust. Sõnamängud. Teatri võlumaailm. Mängulisus elus ja loomingus. Leidlik probleemide lahendamine. Loova mõtteviisi rakendamine. Iluelamused. Loominguline koostöö. Mängu ja elu piirid. Mängult ja päriselt. Põhjendatud ja põhjendamata riskid. Riskeerimisjulgus. Mõtlemisvabadus ja mõtlemiskohustus

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Roheline mõtteviis. Minu osa looduse hoidmisel. Üleilmsed loodushoiuprobleemid. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ja vastutus nende eest. Tasakaal looduses. Aastaaegade omanäolisus. Loodus kui ilu allikas. Linna- ja maakeskkonna erinevus

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Mina Eesti ühiskonna liikmena. Minu juured. Seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel. Ajaloomälu. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhe keelesse. Murdekeele omapära. Kodupaiga väärtustamine.

Kangelaslikkus. Rahvusidentiteet. Suhted teiste rahvuste esindajatega. Eestlaste ja venelaste suhted. Rassismiprobleemid. Teistsuguste kultuuride austamine

Teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õppimiskogemused.

Tänapäevased teabe otsimise ja edastamise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ja infoallikas. Internet kui ohuallikas. Keeleline mõjutamine. Käitumine suhtlusportaalides.

Infoteadlik inimene. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad

LISA 2.

Väljavõtted raamatust

Narratiiv

Caspar Trees „Sergo“

Lk 36 – Kuid üks oli kindel – Sergo ei käitunud Liinaga niimoodi ainult selle pärast, et tüdruk talle meeldis, tema käitumine oli liiga demonstratiivne. Ta kas püüdis selgusele jõuda minu huvides nii Liina kui ka tema vastu või soovis tõestada, et loodus (Liina) on valinud tema ning mina pean selles mängus kaotusega leppima.

Lk 45 – Kas ta siis oli too, mida lootsin? Kuidas seda kindlaks teha?

Lk 47 – Ta ei saanud olla homovihkaja, sest siis ei oleks ta mind kallistanud ning lubanud mul oma toas, oma voodis magada.

Lk 53 – „Ma, ma...“, ei suutnud ta lauset lõpetada, sest pisarad tungisid silmi, ta neelatas, hingas mitu korda sügavalt ja rääkis edasi: „Umbes nii 17aastaselt sain aru, et mulle ei meeldi ainult tüdrukud, vaid ka poisid. Nad meeldivad mulle isegi rohkem kui tüdrukud.“

Jan Beltrán „La mala vida ehk neetud elu“

Lk 23 – Nõukogude Liidus pidi kõik olema ühesugune, standardile vastav.

Lk 23 – kuid neid „ärimehi“ valitses pidev oht – vaba ettevõtlus ehk äritsemine oli kommunismiriigis keelatud. Kes sellele patusele teele oli sattunud, pidi astuma verejanulise rahvakohtu ette, kes ei halastanud õele ega vennale.

Lk 36 – ehkki haiguseks peetud homoseksuaalsus oli kriminaalkorras karistatav, oli reaalne oht vanglamüüride vahele sattuda siiski väike. Sagedamini pisteti ohtlikud elemendid haiglasse.

Lk 17 – Seinale tõmmatud plagu „Viva Franco! Viva Espana!“ peitis kodusõjas kannatada saanud hoone arme.

Lk 18 – Diktaator Franco aegsel kinol oli hispaanlaste igapäevaelus täita riikliku tähtsusega roll. Tsensuuriametnike poolt kastreeritud ning kindrali ja temale ustava aparaadi poolt heaks kiidetud filmid ja rahvakunst jõudsid rahvani sageli kinomajade kaudu.

Lk 12 – „Antonio, kullake, palun võta lutt suust,“ anus Alexandra poolnõudval toonil hiljuti viieseks saanud poega.

Lk 22 – Kui Mare oli triigitud riided kappidesse ladunud, läks ta vaikselt elutuppa, kus tema kaks last – viieteistaastane Kristian ja temast paar aastat vanem õde Maarika – televiisori eest istusid ja süvenenult filmi vaatasid.

Lk 17 – Rosa tuli ilmale 1928. aasta juunil ning tema ema Carmen mäletamist mööda oli see olnud täiesti tavaline päev. (Raamatu alguses on märgitud juuli 1944, nii saab arvutuse tulemusel Rosa vanuse).

Marek Kahro „Päikseta paradisiis“

Lk 243 – Korraga taipasin. Mu irvitus lagunes ja kadus näost. Asemele ilmus veretu mask. Indrek... See Indrek, kes oli mu lokaali ootama jätnud... oli... jah, oli ainult bluff, fantoom, plögane sigadus! Põrgus polnud küllalt tuld, millega oleksin ihanud Erkit kõrvetada. Ta seadus mulle lõksu. Kirjutas kirja, meelitas mult välja intiimsusi, kutsus kohtama...

Ivar Sild „Tantsiv linn“

Lk 20 - Harva, kui miski peale uute riiete ja kellegi järjekordse suhte karilejooksmise veel huvi pakub.

Teemad

Marek Kahro „Päikseta paradisiis“

Lk 206 – Silvia on kiiduväärt naine, ma usaldan teda igas olukorras... Noorem poeg käib Prantsuse Lütseumis, vanem poeg õpib Tartu Ülikoolis filosoofiat, tahab vähemalt ühe aasta välismaal tudeerida... Õnn peitub teineteise usaldamises... Kõige aluseks on inimlik suhtlus...

Lk 144 – Keegi ei tea, kui külm ja pime paik on paradisiis. Päike ei paista siia. Ta on hüljanud kidurad puud, vaid putk ja ohakad kasvavad põllul ning igijää all seisavad jõeniidid. Viljad on siin toored ja hapud, kuigi kaugelt näivad nii küpsed ja magusad. Pole lustlikku värvide virvarri, on ainult kõrbenud rohi, haudmust meri ja lõputu hall taevas, mis vahel jahedat vihma nutab. Ingleid pole siin enam ammu käinud.

Lk 141 – Ta armastas oma tööd, võib-olla rohkemgi kui inimesi, ning ohverdas sellele vähimagi kätevärinata vaba hetki, närvirakke ja tähtsusetumaid lehekülgi südametunnistusest.

Lk 286 – Meie vägi on võimsam, meil oli parem varustus ja väljaõpe. Meil olid kõrgemad ideaalid. Nüüd sain ma sellest tõepoolest aru. Nüüd oli mul *usku*. /../ Ma sulasin tasakesi massi nagu jääkuubik viskisse. Mul polnud enam isiklikku mõistust. Oli vaid *meie* mõistus.

Lk 340 – Mikk polnud ainult inimene, vaid *idee*, mille külge klammerdusin ja mis andis mulle põhjenduse olemasoluks.

Lk 164 – Olin mõistusest lage. Lasin endaga talitada nagu kaltsunukuga. Mind kisti sõna otseses mõttes riidest lahti. Ma ei teinud piuksugi. Troll surus mu kápuli voodile. Pidin kõvasti „urvi ajama“. Ta libistas kondoomi oma võmbale, sättis mu tagumiku endale paremini ette. See oli esimene kord, kui tundsin pära kus mehe peenist.

Lk 310, 311 – Esimene puudutus kõrvetas. See oli nii valus, et suutsin oiatus vaevu hammaste vahele puruks litsuda. Üritasin teise puudutuse eest hoiduda, kuid see ründas mind veel jõulisemalt. Pääsu enam polnud. Mehe ja seina vahele kiilutuna pidin vastu võtma selle, mida saatus tahtis. Vastupanu olnuks naeruväärne. Kolmas puudutus ei teinud enam haiget.

Palav süsihappegaasiga rikastatud õhk hoovas mulle näkku. Neljanda puudutuse järel mõistsin, et need puudutused on ju nagu salvid, mis esialgu põletavad, kuni asuvad kurja haava ravima. Viies puudutus... ja seda ma juba nautisin. Ta teeb mu terveks. Ta paneb mu jälle tagasi kokku.

Caspar Trees „Sergo“

Lk 185 – Ütlesin oma numbri ja nime. „Markus?“ „Markus jah, mis siis?“ „Sina oledki siis tema elukaaslane...“

Ivar Sild „Tantsiv linn“

Lk 108-109 – Ja siis tuli mul tegeleda vanematega. Õnneks ei saanud nad kohe tulla, kuna keeldusin järjekindlalt neid avalikustamast. /../ Tegelikult pole mu vanemad sugugi mingi õudus, nad on lihtsalt tüütud. Õnneks on tegu ontlike ja ülitöökate inimestega ja kuni minu haiglast lahkumiseni polnud neil enam kordagi aega mind vaatama tulla.

Lk 56 – Kuulan teda kadedusega, sest minu kasuperekond on sellele kõigele täielik vastand. Pean vist õnnelik olema, et nad mind päris usklikuks pole sundinud, ehkki nad ise iga nädal korra või koguni kaks kirikus käivad. Nad ei tee seda kombetaiteks, vaid siiralt. Või mine tea, vahel tundub küll, et kui ema on viinuskiga „patustanud“, siis pole tal jumalat tarviski.

Lk 82 – Mitte et mul moraalipostli kompleksi oleks, kuid võibolla ma üritan liiga paljudega järjest magada? Aga eks olen ma ju ka alles paisu tagant pääsenud kosk.

Lk 94 – Lamasin ühes neist pimekambritest kõhuli, pea käis rütmiliselt vastu seinale ning kuulsin, kuis somm mõnuledes midagi mõrises. Paari minutiga oli asi läbi.

Lk 96 – Seekord polnud tegu mingi kiire nühkimise või tüütu tööga. Füüsilised kired möllasid ning öö kulus kiiremini, kui me kumbki soovinuks. Ehkki tegu polnud just maailma suurima riistaga, oskas ta seda igatahes oskuslikult kasutada.

Krister Kivi „Üksteist“

Lk 85 – Miks armastada, kui niisama ka olla võib?

Lk 174 – Sest korraga on teda tabanud hirm – hirm selle ees, et ka armastust pole olnud; et kõik, mis on olnud, on olnud üksnes paaniline kartus saada keskealiseks ja vanaks, et siis, ühel keskpärasel hetkel, saada surnuks, olles jätkuvalt üksi.

Lk 181 – „Mis iganes sind õnnelikuks teeb,“ kirjutas ta siis, „mina ei tea ju, mis sind õnnelikuks teeb. Aga ma lihtsalt tahan, et sa teaks, et mina tahan sulle ainult parimat. Ja et mina olen su sõber kuni elu lõpuni.“

Lk 141 – Pool tundi hiljem – selleks ajaks oli terapeut juba jõudnud heita kellale mu selja taga selle kiire, kontrolliva pilgu – hakkas ta ise rääkima, jõudes kähku obsessiivse armastuse ratta ja selle nelja faasini, millest kolm esimest on külgetõmme, ärevus ja kinnismõte.

Lk 144 – Mina ei tahtnud obsessiivse armastuse rattast midagi teada ja laususin terapeuti tähelepanu võita püüdes – ise sellest mõttest erutudes – , et minu meelest oli A vampiir: ta oli mitmel korral mu kaela hammustanud, vereni välja.

Lk 187 – Sa sisestad kaardi ning siis, kui peegelseinad su ümber sulguvad ning kõigist neljast küljest näed sa vaid iseenda kaugustesse kaduvat peegeldust, saad sa lõpuks aru, et oled üksi, oled olnud üksi kogu oma elu.

Jan Beltrán „La mala vida ehk neetud elu“

Lk 295 – Vist oli Kristian määratud oma kuningriiki elu lõpuni üksi valitsema, ilma järglaste, ilma armastuseta.

Lk 21 – „Oli sul vaja mind sünnitada, kui sa ei suuda mulle teksaseid osta?“

Lk 152 – Ta oleks tahtnud Björnile veel midagi ütelda, kuid süda ei räägi alati suu kaudu.

Lk 35 – „Oh, ema, nii palju oleks rääkida...“ mõtles Kristian veel korda ja vaatas pliidi ees toimetavat ema. Tema ema, kellele ta ei julgenud rääkida sellest, mis ta südant vaevas.

Lk 12 – Neljakümne ühe aastaselt kolmandat korda emaks saanud Alexandra tundis piiramatut armastust poja Antonio vastu.

Lk 65 – Eakaaslastega võrreldes oli tema ema vana, kuiv ja konservatiivne.

Lk 66 – „Kas te tahtsite,“ pidas Antonio silmas kõiki vendi, „et mina, keda te sohilapseks ja äpardiks nimetate, oleksin ära uppunud?“

Lk 191 – Veel kord piilus Alexandra kardinale vahelt seda naist, kes pidid saama tema poja omaks, ja mõtles kohkunult: „Jumaluke, tal pole isegi mingit figuuri. Ei rinda ega puusa, vaid üks tõntsakas keha.“ Lisaks tundus talle, et värske mõrsja oleks justkui vasakut jalga liibanud. Alexandral oli oma pojast kahju.

Lk 33 – Ta suisa kartis, et vanemad ta ühel päeval taas kooli saadavad. Tema aga tahtis vaid tantsijaks saada.

Lk 24 – Trollibussis koju sõites tegi ta kindla otsuse: ta peab Eestist minema pääsema, juhtugu see aasta, kahe või kümne pärast.

Lk 102 – Kas see ongi nüüd vabadus?

Lk 184 – Tõsimeelse katoliiklasena oli Luisi ema oma suurest murest preestrile rääkinud. Ta oli pihtinud, et ehkki tema ainukene poeg elavat juba aastaid koos naisega, meeldivat talle tegelikult ikka mehed. Väheste haridusega senjooa mureks oli olnud ainult see, kas Jumal ikka aitab pojalt täielikult meesteiha „haigusest“ paraneda. Ta palus isa Estebani, et see poja eest palvetaks. Preester oli lausunud, et naisel ei tasu väga muretseda – ta saatvat peatselt abi, kes siis Luisi meelegaigusest terveks ravida aitavad. Kuigi Soraya ja Rosa lootsid, et ehk annab veel midagi Luisi päästmiseks teha, polnud see enam võimalik. Luis oli juba teel Badajozis vanglasse – ema murest ja papi armust.

Lk 179 – Mees avas kabiini ukse ja viipas kutsuvalt. Antonio sulges kraani ja astus kiirel sammul ukse vahelt sisse. Mees sulges kohe ukse, Antonio lasi poti kaane alla ja istus sellele. Sõnagi lausumata avas portugallane oma püksinööbid.

Lk 247 – Ta avas ukse ja vaatepilt, mis talle avanes, kuulus kahtlemata geiporno klassikasse. Antonio istus potil ning tema ees seisis mustanahaline mees, kelle püksid olid langenud sandaalidele ja tume riist surutud mehhiklase valge hambarivi vahele.

Lk 287 – Mehhiklane libistas käe läbi vee ühe mehe reiele ja teise käega kobas tolle kõrval silmad kinni mõnuleva säga tumedat ja paisunud riista. Mehed elavnesid silmnähtavalt ja kolmas, kes seni end ringist eemale oli hoidnud, tõusis püsti ja pistis oma noksi Antoniole suhu. Mehed paistsid rahul olevat. Mõni puhkis nagu pull ja pritsis oma „sabast“ välja purskunud kuuma seemet Antonio kaelale ja rinnale. Mõne aja möödudes oli basseini lisandunud veel huvilisi ja Antonio mõlemad väikesed käed olid töökalt ametis.

Sümbolid

Ivar Sild „Tantsiv linn“

Lk 60 – Tundub, et geid hoiavad pigem ühe- või kahekaupa, heterod on kohal suurema seltskonnaga. Ka riietuses tundub mingi vahe olevat.

Lk 42 – Erni kõverdas suunurki ülespoole ja mainis, et tuleb poeretkele saatjadaamiks, kuna tal olla riided juba eelmisel päeval Hinnapommist ostetud. Jumal, kuidas ma naersin, nii et pool Viru tänavat mulle järele vaatas... hin-na-pomm-hih-ha-hohh.

Lk 31 – Aga ta ise kippus kõiki alatasa pilkama, eelkõige riiete ja välimuse pärast.

Lk 43 – Erni pobises, et tema limusse ei sobi, mille peale me kamandasime ta uusi riideid otsima või kas või laenutama.

Lk 129 – Mu peas on alles kõik loetud raamatud, on alles tahe kirjutada.

Lk 119 – Ja seal seisiski paar viisakusväljendit, et kena, kui inimene luuletab, aga et mida ma oma luules saavutada taha? Et isikupära on vähe.

Jan Beltrán „La mala vida ehk neetud elu“

Lk 22 – Lisaks kasvavale organismile, mis nõudis rohkem toitu, oli poiss hakanud rääkima üha enam ja enam välismaistest dressidest, jopedest, spordijalatsitest, ja nokamütsidest.

Lk 21 – Mul on vaja teksased osta.

Lk 80 – Teda huvitas mood ja selle loomine, kuid eneselegi aru andmata pürgis ta kuhugi, millest unistasid tuhanded moemaailmas juba kätt proovinud noored rätsepad. Täpsemalt, teda lummasid kuulsate moeloojate nimed, kallid riided ja parfüümid, glamuur ja kuulsuse ääretud piirjooned.

Lk 106-107 – Nähes Antoniot sellises kummalises vormis lennujaama saabuvat, nentis Federico, et noormees on maitseelageduse musternäidis.

Lk 24 – Ta oli valmis kas või eluga riskima, sest vanglamüüride vahel paistev päike ei ole see, mis vabas maailmas.

Marek Kahro „Päikseta paradiis“

Lk 119 – Atlantis, mitmest liigist peoploomade kogunemisaik, külitab Emajõe kaldal nagu valge marmorist kalju. Selle sisse oli uuristatud hulk koopaid ja käike, mis lõbujanulistele varju pakkusid. Ei Zavood, Maasikas, Tallinn ega Illukas sisaldanud ühel ruutmeetril nii palju LGBT-harusid kui patust paks Atlantis.

Lk 184 – Lõuna paiku vaikset põhjendamata sebumist, sinna otsa õhtused, sageli hilisõõsse veninud filmiseansid. „Latter Days“, „Mysterious Skin“, „Presque Rien“, „Brokeback Mountain“, „Maurice“, „Beautiful Thing“, „El Cielo Dividido“.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Nele Tamson (sünnikuupäev: 27. aprill 1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Geikirjanduse sobivus kirjandusõpetuses alates 8. klassist“, mille juhendaja on Janek Kraavi,
 - 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 19.05.2015